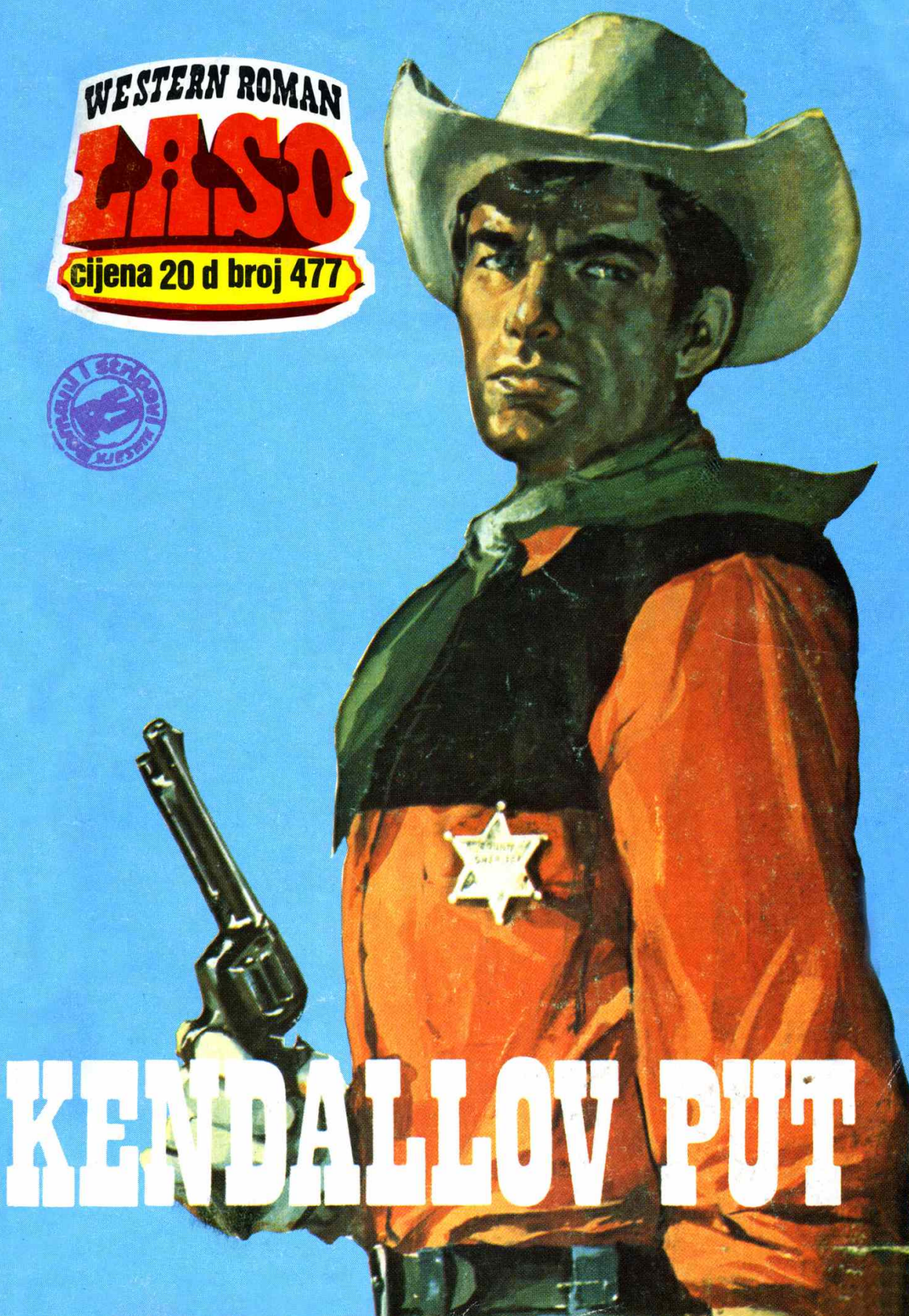

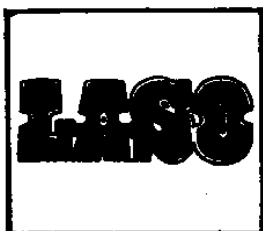
KENDALLOV PUT

G. F. Unger

KENDALLOV PUT

G. F. UNGER: KENDALLOV PUT
Naslov originala: KENDALL CANES WEG
Recenzija: Mladen Stary, književnik
Copyright: Bastei Verlag, Begisch Gladbach
Prijevod: Marija Šojat
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić,
dr Adolf Dragičević (predsjedavajući), Nenad Brixy,
Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija
Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan,
Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I OD-**
GOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a
•Vjesnik• n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva:
•Laso•, Redakcija •Romani i stripovi•, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4,
telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost •Vjesnik• n. sol.
o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o. i OOUR TM n. sub.o., 41000 Zagreb, Avenija
bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) •Vjesnikova• Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za go-
dinu dana iznosi 1060 d ili 954 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 530 d ili 477 d s popustom.
Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom
uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR •Vjesnik•, Interna banka, s oznakom za •Laso•.
Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za
šest mjeseci: DM 36,00 SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00 SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata
za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za •Laso•).

Ekonomska propaganda: •Vjesnik•, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.
Zadnja kolor-stranica 9000 d c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu
i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Kendall Cane je kupio tri karte za ples u salunu »O'Connors«. Tek što se s plavokosom plesačicom zavrtio na plesnom podiju, počele su njegove nevolje. Ostrugom je rasparao hlače momku koji je plesao pokraj njega.

Kad je ples završio, momak ga je potapšao po ramenu. Ken se okrenuo i u posljednjem djeliću sekunde izbjegao udarac. Reagirao je posve instinktivno. Zabacio je glavu u stranu, a onda razmahnuo desnicom. Momak se začas našao na podu. Ken je očekivao njegove prijatelje, ali vjerojatno ih nije bilo u salunu. Ponudio je ruku plesačici, te je odveo do šanka. Bila je nešto starija od njega. Promatrala ga je začuđeno.

— Mladiću, imat ćeš nepri-
lika u ovom gradu, budeš li se
ovako vladao!

— Znam paziti na sebe, go-
spodice!

Odustao je od plesa, više ga nije zanimao. Ogledao se po susjednoj prostoriji u kojoj se kartalo. Na ruletu je izgubio nekoliko dolara, ali s tim je računao. Na jednom stolu igrao se biljar. A tada se, ni sam nije znao kako, našao među pokerašima. Vjerojatno je neko vrijeme bio prilično pod utjecajem alkohola. Još je bio malo pijan, ali kartao je vrlo oprezno. Stalno je dobivao. Na hrpi ispred sebe imao je već tridesetak dolara. Glava mu se potpuno razbistrila. Kartanje ga je sasvim zaokupilo. Poker je bio jedina igra koju

su kartali kauboji na ranču na kojem je radio. Bio je među najboljima. Shvatio je da sjedi za stolom s okorjelim kartašima i da će se morati pouzdati više u instinkt nego u razum.

Nakon dva sata igre imao je pred sobom dvije stotine dolara. Oko ponoći dobio je već pet stotina, u tri u jutro tisuću dolara. Nekolicina je odustala. I Ken je htio prestati jer mu je tisuću dolara dovoljno. Nikada nije ni pomišljao da će posjedovati toliko novca. Za tisuću dolara morao bi na ranču raditi četiri godine.

Kad je novac htio staviti u džepove, začuđeno je opazio da jedan od kartaša još sjedi za stolom. Bio je visok, tamnokos, elegantno odjeven, jedini koji je uz Canea dobivao u igri. Bio je kartaš po zanimanju. Imao je u tom lokalima unajmljen stol, a od zarade je plaćao postotak vlasniku saluna.

— Nećete valjda prestati, mladiću?

Ken ga je promatro, ali ništa nije mogao uočiti na tom bezizražajnom licu. Glas mu je zvučao prijeteći. Predosjećao je da ga taj čovjek neće lako pustiti da ode s tisuću dolara. Za njega igra još nije bila završena. Ken Cane je u ovom gradu bio sam, bez prijatelja. Iskusni kartaš shvatio je od prvog časa da je Ken Cane samo jedan od momaka koji prolaze kroz grad u potrazi za zabavom. Ken je također bio svjestan činjenice da profesionalni pokeraš vjerojatno ima prijatelje na koje se može osloniti. Što da učini? Prije nego je donio odluku, ogledao se po prostoriji.

Odněkud iz gomile izdvojila su se dvojica te sjela za njihov stol.

— Mi ćemo igrati s tobom, Chipe Morrowe. Slažeš se s tim, kauboj, zar ne?

Pitanje je bilo upućeno Kenu Caneu. Nije smio odbiti, bila bi to uvreda.

— Naravno da se slaže — umiješao se drugi, dodajući špil karata Kenu.

— Ti dijeliš, kauboj!

Ken je u trenu shvatio situaciju u kojoj se našao. Ta trojica su ga htjela oderati do kože. On će, dakle, početi dijeliti kako bi kasnije mogli reći da je upotrijebio neki trik. Najprije će ga izmlatiti, a onda mu uzeti novac.

Gledao je po salunu kao da traži neku poznatu osobu ili pomoć. Mnogi gosti saluna otišli su već odavno. Ostali su samo profesionalni kartaši i skitnice. Ken je shvatio da je prepušten sebi. Kao i onda kada je četiri dana jahao kroz pustinju bježeći pred Apašima koji su htjeli njegovo oružje i konja. Nisu uspjeli, ali su izgubili dvojicu ratnika.

Odlučio je raščistiti situaciju. Spremio je tisuću dolara u džepove.

— Ne, noćas mi je dosta kartanja. Četiri dana sam jahao, a spavao sam vrlo malo. Indijanci su mi stalno bili za petama. Umoran sam možda sutra, gospodo!

Tek kad je ustao od stola, vidjelo se da revolver nosi nisko obješen s lijeve strane. Izgledao je posve drugačije, odrastao i opasan. Nije više bio mladić kojemu je brada tek poči-

njala rasti. Zlikovci koji su ga htjeli opljačkati postali su oprezniji. Ali tisuću dolara nije novac koji bi olako ispustili iz ruku. Pogotovo ne u gradu poput Arizonaca, odsječenu od svih važnijih prometnica.

Ken je osjećao da će pokeraš i njegovi revolveraši riskirati, pa se odmaknuo nekoliko koraka unatrag.

— Stoj, varalico na kartama!
— odjeknuo je nečiji snažan glas.

Ken se zaustavio gledajući oprezno iza sebe. Prvi put u životu našao se u takvoj situaciji. Bio je u stupici. Kartaš je uperio u njega mali kolt, a jedan od dvojice njegovih prijatelja sagnuo se ispod stola i odnekud izvukao dvije karte.

— Ova dva asa bila su cijelo vrijeme zataknuta o dasku ispod stola — govorio je glasno da ga svi čuju.

U salunu je zavladala tišina. Svi su gledali u Kena Canea. Većina prisutnih znala je da je igra namještena, a naivnima se činilo upravo onako kako je trebalo: varalicu na kartama uhvatili su na djelu.

Chip Morrow, profesionalni kartaš, podigao je ruku u kojoj je držao derringer.

— Hajde, momče, najprije ćeš nam dati novac, a onda ćemo te malo propustiti kroz šake. S varalicama inače postupamo drugačije, ali s obzirom na to da si još vrlo mlad, a došao si izdaleka...

Ken nije ni pomišljao da se preda. Od malih nogu je naučio da se bori za ono što je bilo njegovo. Život na ranču proveo je u neprestanoj borbi protiv

Apaša, bandita, tvrdoglavih goveda i divljih konja. Ken Cane je iskusio tešku životnu školu. Naučio je da nikada ne odstupa i bez borbe pušta ono što je njegovo. Nije ni pomišljao da banditima preda tisuću dolara, ili da im dopusti da ga premate. Kartao je pošteno. To što je dobivao, mogao je u prvom redu zahvaliti instinktu, a zatim kartaškoj sreći.

— Nisam varao na kartama. Pošteno sam dobio taj novac. Riskirao sam svaki put kao i ostali igrači za stolom. Ti asovi pod stolom su podmetnuti.

— Dodi, ili ću te ustrijeliti — javio se Chip Morrow.

Ken je osjetio da ne blefira. Kartaš je i dalje sjedio za stolom. Ken je izračunao da je razdaljina između njih desetak koraka, znači previše za mali kolt kakav je pokeraš držao u ruci. Čuo je to na ranču Pecos Charlyja koji je imao isti takav pištolj.

— Gospodine, prijetite da ćete me ubiti!

— I hoću — ponovio je.

Njegovi prijatelji odmakli su se nekoliko koraka. Vjerojatno su shvatili da će se mladić boriti. Revolveraši su stavili ruke na oružje, no nisu vjerovali da će momak pucati u Chipa Morrowa.

Ken Cane je međutim, potegao revolver i brzo zapucao, a onda se bacio na stol. Sve se odigralo u djeliću sekunde.

Chip Morrow ispalio je oba metka. Jedan je prošao Kenu kroz rukav i samo ga okrznuo. Ken više nije pazio na kartaša jer je znao da je njegov revolver prazan. Sad su oružje povu-

kli i njegovi prijatelji. Ken Cane je opet bio brži. Jednoga je pogodio u ruku. Ken se ot- kotrljao između stolova. Jedan hitac umalo ga je pogodio u glavu. Tada je ispraznio revolver u smjeru revolveraša koji je još stajao uspravno. Nitko od prisutnih nije se pomakao.

— Neka me nitko ne slijedi!
— viknuo je na vratima. — Ne želim pucati na budale koje me pokušavaju ubiti!

Pogledao je kartaša koji je ležao na podu, bio je mrtav. Nije ga htio ubiti, ali u okršaju nije mogao pažljivo gadati.

Osjetio je poglede na sebi. Noge su mu odjednom otežale.

— Ubio si ga, ti ćeš...

Ken Cane nije slušao dalje. Ledima je gurnuo vrata i nestao u tami. Žurio je da što prije napusti grad.

* * *

Konj mu je bio u javnoj staji. Brzo ga je osedlao, uzjahao. Čuo je kako dolaze. Šerif je na brzinu sa svojim pomoćnicima i nekolicinom građana organizirao potjeru.

Ken Cane nije mogao pobeći ulicom, jer su oba izlaza iz grada već bila zaposjednuta. Krenuo je oko sjenika u blizini staje. Na putu mu se, međutim, ispriječio koral za konje. Bez razmišljanja je jahao prema ogradi. Konj se propeo i začas je bio unutra. Pred njim je bila još jedna prepreka, ali ju je njegov žučko preskočio s lakoćom. Prazna cesta pružala se pred njim. Ispratilo ga je nekoliko hitaca, no Ken je bio izvan njihova domašaja. Jahao je što je brže mogao. Znao je da će

ga slijediti. Tisuću dolara se ne ispušta lako iz ruku.

Ken Cane je krenuo prema jugu. Nakon tri dana jahanja stigao je u Santa Annu, gradić koji su utemeljili Španjolci. U okolini gradića živjela su indijanska plemena Maricope i Pime, neprijatelji Apaša, ali s bijelcima nisu ratovali. Zbog toga je u okolini Santa Anne bilo mnogo rančeva i farmi.

Ken Cane je putem obrijao bradu, a u gradu kupio novu odjeću. Bio je siguran da je zarvarao potjeru. Za svaki slučaj produžio je iz Santa Anne nakon dva dana prema Globeu.

Tu se već osjećao bolje. Unajmio je sobu u hotelu, okupao se i dobro odmorio. Nakon ručka prošetao je gradom. Upravo je stigla poštanska kočija sa sjevera s vojničkom pratnjom. Ken je čuo od ljudi koji su se tu okupili da je to prva kočija u posljednje vrijeme kojoj je uspjelo da se probije do grada.

Ken se vratio u hotel, platio račun te uzeo svoje stvari. U prodavaonici je nabavio sitnice koje su mu bile potrebne. Na putu prema javnoj staji prošao je kraj poštanskog ureda. Na vratima je visila nova tjeralica.

»Traži se zbog ubojstva! 200 dolara nagrade onome tko uhvati Kendalla Canea! Dob: oko dvadeset godina, visina: 190 cm, težina: 80 kg. Kosa svijetla, oči plave, odjeven kao kauboj, revolver nosi nisko s lijeve strane. U Arizonacu je uhvaćen kako vara na kartama. Prilikom bježanja ubio je čovjeka. Nagradu će platiti Gradska uprava Arizonaca.

W. R. Tompson, gradski šerif».

Ken je tjeralicu pročitao dva puta, čudeći se odakle znaju njegovo ime. Poslije se sjetio da ga je rekao kad je konja ostavljao u gradskoj staji.

Nisam smio reći svoje pravo ime, mislio je ljutito. Kad se okrenuo, opazio je iza sebe čovjeka kako ga pažljivo promatra. Ken je odmah uočio revolvere na njegovim bokovima.

— Jeste li vi, Kendall Cane?
— upitao je posve nezainteresirano.

Ken je pod desnom rukom nosio stvari koje je maločas kupio u trgovini. Lijevu je malo spustio, tako da mu je revolver bio nadohvat ruke.

— Zovem se Old, Broderick Old. Želite li nešto, gospodine?

Neznanac se jedva primjetno osmjehnuo, bez riječi se okrenuo i otišao.

Ken je gledao za njim. Bio je siguran da je susreo lovca na glave koji živi od nagrade za uhvaćene ubojice i bandite. Ken Cane se nadao da dvije stotine dolara raspisanih za njegovu glavu nije svota zbog koje bi taj čovjek riskirao vlastitu kožu.

Za svaki je slučaj ubrzo napustio grad.

Jahao je prema jugu, daleko od putova kojima su stizale poštanske kočije. Na njima je uvijek bilo Apaša i bandita. Nakon zalaska sunca potražio je mjesto na kojem bi podigao logor i prenoćio. Pola sata jahao je po vlastitim tragovima da otkrije da li ga netko slijedi.

Noć je bila vedra, nebo puno zvijezda. U daljini su zavijali kojoti. Zrak je mirisao na zem-

lju. Cane je sanjario o pustolovinama koje će doživjeti, o prilikama koje će mu pružiti široki, bijeli svijet.

Ulogorio se u sjeni starog debila. S toga mjesta mogao je dobro motriti put kojim je došao. Bdio je do ponoći, ali nije opazio ništa sumnjivo. Konj mu je također bio miran, a u njegov njuh se mogao pouzdati. Ken je napokon utonuo u san. Spavao je nekoliko sati, a onda ga je u podsvijesti počelo nešto mučiti. Instinkt mu je bio istančan kao u Indijanca. Izoštrio ga je na ranču u zemlji Apaša. Iznenada se probudio. Pomislio je da je to od jutarnje hladnoće.

Ostao je ležati nepomično. Ispod pokrivača je otkočio revolver. Čekao je.

Glavu je za vrijeme spavanja položio na sedlo, pa je tako mogao promatrati put kojim je došao. Ugledao je sjenu čovjeka koji se šuljao vodeći konja za uzde. Hodali su vrlo tiho. Ken ga, doduše, nije mogao prepoznati, jer je još bilo tamno, no bio je siguran da je to čovjek kojega je jučer sreo u gradu.

Vjerojatno ga je pratio sve do mraka, a onda se ulogorio. Bio je siguran da će i Cane to učiniti. Čekao je cijelu noć. Namjeravao je Canea zateći na spavanju.

Kena je obuzela srdžba. Bio je nevin, žrtva nesretnih okolnosti, a sada ga goni lovac na ljudske glave za samo dvije stotine dolara.

Razmišljao je što da učini, da li da pobjegne? Odlučio je da će se boriti.

Ustao je i osedlao konja. Napravio je krug došuljao se lovcu iza leđa, te pazeći da ga ovaj ne čuje, počeo ga pratiti. Zatekao ga je pola kilometra dalje u maloj udolini. Ken mu se približio.

— Cane, nisam te htio mučki napasti na spavanju. To nikada ne činim. Lukaviji si nego što sam mislio. Prošao sam pored tebe, zar ne?

Ken je lagano kimnuo glavom. U međuvremenu se već razdanilo. Zvijezde su izblijedjele, nestale su sjene noći.

— Gospodine, ja vas ne poznajem. niste predstavnik zakona. Pretpostavljam da želite zaraditi nagradu koju je raspisao grad Arizonac.

— Istina je, mladiću! Nemam ništa protiv tebe. Zanima me samo dvije stotine dolara. To nije mnogo, ali sam u nevolji. Novac mi je potreban. Otpratit ću te u Arizonac. Dodi, idemo!

Ken je sjahao. Instinktivno je osjetio da mu je protivnik opasan, vičan revolveru. Ken se zamislio. Morat će se boriti. Opet se ponavlja ono što se događalo u Arizonacu. Prati ga poput lavine koja je svakim časom veća i opasnija.

Bijes i mržnja vratili su ga u stvarnost. Lovac na glave sada stoji pred njim i želi ga odvesti natrag u Arizonac.

Istina je da je ubio čovjeka u Arizonacu, ali u samoobrani. Prijatelji ubijenoga tvrdili su drugačije. Čak je raspisana i tjeratica za njim. Ako ovom čovjeku slučajno uspije da ga odvede u Arizonac, ondje će ga objesiti bez suda.

— Idite do đavola, gospodine! Ako želite, moj revolver, morate me svladati. Opominjem vas! Vrlo sam brz. Ne vjerujem da vam se isplati za samo dvije stotine dolara stavljati život na kocku.

— Sada bih to učinio i za manju svotu — rekao je muklo.

— Ne mogu se povući pred golobradim momkom. Razumiješ li, Cane? Ne mogu to učiniti zbog samopouzdanja koje mi je potrebno u poslu. U redu! Uzet ću tvoje oružje.

Govorio je vrlo mirno. Krenuo je prema Kenu Caneu. Bio je udaljen od njega tridesetak metara.

Približavao se polako. Ken ga je čekao mučen strahom i sumnjama. Bio je ovo prvi pravi revolveraški dvoboj u njegovu životu. Dosad se borio uglavnom protiv Apaša i konjokradica.

U Arizonacu je revolver već bio uperen u njega, pa je morao spašavati vlastitu kožu.

Ovo je drugačije. Neprijatelj mu je opasan čovjek, miran i hladnokrvan. Morat će ga ubiti, ako ne želi krenuti s njim u grad.

Hoće li to moći? Kad je bio meteža, pucao je oko sebe, branio se instinktivno, vođen željom za samoodržanjem. Tako je kad napadaju Apaši, ali sada...

Čovjek mu se polako približavao. Morao je biti spreman da ga ubije kako sam ne bi poginuo, ali se još kolebao.

Lovac na glave zaustavio se petnaestak metara od Kena povlačeći revolver. U trenu je nestalo Kenove neodlučnosti.

Potegao je takvom brzinom da se činilo da mu se revolver nekim čudom našao u ruci. Opalio je i vidio kako iz protivničke mlitave ruke ispada revolver. Pokret njegove lijeve ruke, kojom je pokušao izvući drugi revolver, zaustavi Kenov povik:

– Ne činite to, ludače! Sljedećim hicem morat ću vas ubiti!

Čovjek je shvatio. Ruka mu je zastala u zraku. Odahnuo je s olakšanjem.

Ken je znao da to nije zbog boli u ruci. U čovjeku se nešto slomilo.

– Pobijedio si me, mladiću! I poštediti mi život.

Gledali su jedan drugoga u oči. Revolverašu je curila krv niz ruku, ali on to kao da nije opazio.

– Što sada, Cane?

– Možete li jahati?

– Vratit ću se u Globe. Puštaš li me da odem, Cane?

– Dakako. Kako se zovete?

Oklijevao je.

– Calhoun, Vance Calhoun. S mojom revolveraškom karijerom je gotovo. Pogodio si me u desnu ruku. Pucam s obje, no desna mi je uvijek bila brža.

– Sad nećete više goniti ovakve jadne đavole poput mene.

Calhounu je tek pri trećem pokušaju uspjelo da se popne u sedlo. Okrenuo je konja i odjahao u grad.

Ken je nastavio jahati.

II

Jahao je nekoliko dana bez zadržavanja. Zastao bi samo da odmori konja i nešto po-

jede. Imao je sreću što nije naišao na Apaše.

Krenuo je prema istoku i došao do Novog Meksika. Pro-lazio je naseljima i malim gradovima, ali nigdje se nije dugo zadržavao. Izbjegavao je ljude, a time i mogućnost da zapadne u kakvu nepriliku. Stigao je konačno i u Santa Fe.

Tu se osjećao sigurnijim. Nakon dugo vremena ponovno je našao mir. Santa Fe je za momka poput Canea bio zanimljiv grad. Poštanskim putovima bio je povezan s Kansasom i s Missourijem.

Ken je pazio da se ne napije i ne zapadne među pokeraše. Malo je govorio, ali je zato mnogo slušao.

U nekom je salunu čuo kako se govori o Vanceu Calhounu. Dvojica kauboja stajala su pokraj bara i pričala o njemu.

– Vratio se u Globe s ozlijeđenom rukom – govorio je jedan od njih. – Vjerojatno je tek prije nekoliko sati poštanskom kočijom stigao u grad.

– Prepoznao je toga momka u Globeu i slijedio ga. Htio ga je sam uhvatiti da ne bi morao dijeliti nagradu, ali mu nije uspjelo. Pitali smo ga da li je momak možda pucao iz zasede. Odgovorio je da ga je pobijedio u poštenom dvoboju. Priznao je pred svima da je mladić bio brži. Rekao je da je uvjeren da će momak, ako ostane živ, zacijelo postati poznati revolveraš.

– Kako se zvao taj momak?

– pitao je netko od prisutnih.

– Kendall Cane – čuo je Ken čovjeka koji je upravo stigao iz Globea.

– Nekoliko ljudi – nastavio je svoju priču pridošlica – vidjelo ga je prije nego je stigla tjeratica. Visok je, mršav, plavokos s plavim očima. Nos mu je...

Ken nije dalje slušao. Mirno je izašao iz saluna.

Bio je potišten. Vrlo dobro je poznavao ovaj kraj u kojem je boravilo nekoliko poznatih revolveraša i većih bandi.

Vance Calhoun pripadao je poznatijim revolverašima koji su zarađivali za život goneći razbojнике i bandite, a onespobio ga je golobradi mladić!

Za nekoliko tjedana posvuda će se samo govoriti o tom dvoboju a po preciznom opisu kakovog je dao čovjek u salunu, neće biti teško prepoznati Canea.

III

U toku idućih godinu dana Kena su prepoznavali na raznim mjestima. Zbog toga se nigdje nije mogao duže zadržati. Često se morao povlačiti pred momcima koji su u dvoboju s njim željeli steći slavu.

Kenov život sveo se na bježanje iz mjesta u mjesto. Često se morao boriti.

Odlučio je da se bavi nečim korisnim. Za tisuću dolara kupio je malo krdo goveda, koje je kasnije prodao nekoj agenciji te dosta zaradio. Zatim je neko vrijeme radio kao pratilac transporta zlata i srebra za kompaniju Wells-Fargo. Hvatao je divlje konje, jahao kao izviđač za karavane. Posvuda su ga prepoznavali kao revol-

veraša Kendalla Canea. Banditi su ga salijetali da im se pridruži. Smatrali su da bi im on, traženi varalica na kartama i revolveraš, bio idealan partner.

Tih godina stekao je Cane mnogo neprijatelja, ali vrlo, vrlo malo prijatelja. Postao je pravi vuk samotnjak. A onda su mu počeli pripisivati nedjela koja nije počinio. Pratio ga je sve lošiji i lošiji glas.

Braća nekoga nepoznatog momka koji ga je jednom izazvao na dvoboj slijedila su ga već tjednima. Dostigli su ga konačno u gradiću Langtryju, smještenom uz veliku okuku Rio Grande. Ken je upravo kod kovača čekao da mu potkuje konja.

Izbila je pucnjava koja je trajala skoro sat. Gonili su ga kroz cijeli grad. Dvojicu je teško ranio a jednoga ubio. I sam je bio ranjen. Uzeo je konja od kovača i odjahao u noć.

Gradić Langtry razbudio se iz dubokog sna. Svi su prepričavali o tom okršaju, preuveličavali ga i dodavali izmišljene priče.

Ken Cane je postao najpoznatiji revolveraš. Ta gorka i žalosna slava pratila ga je posvuda.

Jahao je sve dalje na sjever. Predstavljao se kao Broderick Old. U Nevadi ga je fascinirala gradnja željeznice. Živio je tu nekoliko mjeseci. Imao je sreću da ga nitko nije prepoznao.

Ali i tome je došao kraj, jer se pojavio netko tko ga je poznavao. Kola koja je u međuvremenu kupio da prevozi grade-

vinski materijal za željeznicu morao je prodati, vozače otpustiti te ponovno krenuti u nepoznato. Nisu ga proganjali samo nepoznati revolveraši željni slave, nego i predstavnici zakona.

Put ga je opet vodio prema sjeveru. Nakon nekog vremena obreo se pokraj rudnika zlata u Montani. Kupio je pribor za kopanje. Bio je to ugodan način da ispuni vrijeme. No naišao je na zlatnu žilu.

Ponovno je bio u središtu pažnje. Ljudi su ga salijetali ponudama. Konačno je prodao nalazište za dvije tisuće dolara.

Jedne noći napadnut je u svojoj kolibi. Bila je to ogorčena borba. Kad su susjedi dotrčali da mu pomognu, nekolicina napadača bila je mrtva ili teško ranjena. Ken Cane, koji se i ovdje predstavljao kao Broderick Old, također je krvario iz nekoliko rana. No napadačima nije uspjelo da ga opljačkaju.

O okršaju se pričalo u cijelom kraju. Pobjegao je jedne noći. Ken se obogatio preprodavanjem goveda, nalazištem zlatne žile i zaradom od transporta građevinskog materijala za željeznicu. Stekao je tridesetak tisuća dolara.

Nije trošio mnogo. Nije pio, a uzdržavanje konja također nije stajalo mnogo.

Iz Montane je otišao u Wyoming, a zatim u Kansas. Nakon dvije godine lutanja ponovno se našao na teritoriju Oklahome. Zatim je prešao u Teksas, pa u Novi Meksiko, da bi konačno opet došao u Arizonu.

Zastao je u Salt Riveru, proveo ondje samo jednu noć, ali činilo mu se kao da je došao kući. Krenuo je tada prema jugu. Spoznao je da je cijelo to vrijeme dok je lutao naokolo žarko čeznuo za Arizonom.

* * *

Bilo je kasno poslijepodne kad je Ken prešao preko brežuljka, u podnožju kojeg je krivudao put. Na njemu su još bili svježiji tragovi kola i konja. Prašina se zadržala u zraku, jer nije bilo ni daška vjetra. Vjerojatno su neka kola prošla tim putem prije desetak minuta.

Ken je promatrao okolicu. Ugledao je malo dalje na brežuljku ženu. Bila je bjelkinja, odjevena u plavu lanenu haljinu. Rubac joj je spuznuo s glave, pa je vidio njezinu crvenu kosu. U naručju je držala dijete od dvije – tri godine.

Pala je. Podigla se i nastavila hodati što je brže mogla. Umirivala je dijete da ne plače.

Vjerojatno od nekoga bježi, pomislio je Cane. Pomno je promatrao put i oblak prašine iznad njega. Nije bio siguran, ali učinilo mu se da vidi tragove nepotkovanih konja.

Žena ga je ugledala. Lecnula se. Sad je bio prilično siguran da je nekolicina Apaša odbjegli iz rezervata, ili je možda manja skupina Indijanaca Mescalero i Chiracahua u ratnom pohodu protiv bijelaca.

Mahnulo joj je. Opazio je da ima mali revolver. Dijete u njezinu naručju tiho je plakalo.

– Mogu li vam pomoći? – povikao je.

Ništa nije odgovorila, plakala je. Stajala je nemoćno, izgubljeno.

— Dolazim k vama! — viknuo je.

Sišao je s konja te krenuo s puškom u ruci. Kad joj se približio na nekoliko metara, pošla mu je u susret. Dječji plač postao je glasniji. Vjerojatno je od njega bila mlađa godinu ili dvije.

— Jeff, moj muž — rekla je — odmamio je Apaše od mene i Billyja. Skinuo nas je s kola i viknuo da se sakrijemo, a on se odvezao dalje. Sakrila sam se ovdje s Billyjem. Indijanci su jahali za kolima, Zacijelo će ga uhvatiti. Naši konji su već umorni, a kola su natovarena... Oh, što to pričam. Jeff je u opasnosti! Ako mi želite pomoći, stranče, pomozite Jeffu!

Govorila je uzrujano i sve glasnije i glasnije. Ken je shvatio. Divio se čovjeku koji je odlučio žrtvovati život za ženu i sina. Znao je da će Apaši sustići kola, pa je ženi i djetetu pružio priliku da se spase.

Kakav čovjek! Mnogi bi se do posljednje sekunde nadali da će se dogoditi čudo i da će uspjeti pobjeći. Vjerojatno je odrastao u ovom kraju.

Ken je gledao ženu.

— Moramo što prije otići odavde. Vaš muž je spasio život vama i vašem sinu na jedini način na koji je mogao. Uvjeren sam da je sudbina odredila moj put. Zar bih se inače baš ovog trenutka našao na ovom mjestu?

Glas mu je zvučao zadovoljno. Bio je prvi put u životu sretan što je vičan oružju.

Možda će se sam morati boriti protiv Apaša.

Malo se sabrala. Slijedila je Canea. Njegov žučko stajao je na mjestu gdje ga je ostavio.

Kad je htio podići ženu i dijete na konja, ugledao je Apaše.

Bila su petorica, jedan od njih teško ranjen. Vodili su iza sebe konja bez jahača te konje koje su ispregli iz kola. Znači Jeff se borio. Jednog Indijanca je ubio a jednog ranio.

I Apaši su opazili njega.

Cane je pušku držao u desnoj ruci. Odmaknuo se od konja. Bio je to pokret koji su Apaši odmah razumjeli. Jedan od njih nosio je žuti kožnati kaput.

— To je Jeffov kaput! Mrtav je! — vikala je žena izbezumljeno. — Banditi! Ubojice! Oh, zašto smo se nastanili u ovoj zemlji divljaka...

Ken Cane se odmaknuo nekoliko koraka od žene. Bio je to za Indijance još jedan izazov.

Iako je bio sam protiv petorice, odlučio se boriti.

Indijanci su to shvatili i vjerojatno se čudili. U prvi mah su pomislili da nije sam, da se netko skriva u zaklonu. Pažljivo su motrili brežuljak.

Ali bijelac je bio sam. Apaši su iznenada krenuli. Ranjenika su ostavili po strani. Bili su to snažni momci, brzi poput pustinskih vukova. Krenuli su prema njemu na konjima. Ken je stajao na zemlji jer je znao da će tako preciznije gađati nego da je uzjahao konja.

Pušku je držao u desnoj, a revolver u lijevoj ruci. Iza njegovih leđa žena je kriknula.

Apaši su se približili. Kenov veliki revolver počeo je ubilačku pjesmu. Šest hitaca, koliko ih ima u bubnju, bilo je dovoljno. Sva su se četvorica srušila.

Ranjeni Apaš ispustio je očajnički krik, ostavio konje te je počeo bježati.

* * *

Kad se Ken vratio ženi koja je nijemo buljila u njega, dijete je prestalo plakati.

— Hoćemo li pokopati vašeg muža?

Kimnula je.

— Kako je strašna ova zemlja! Ljudi se međusobno ubijaju. Oh, da je moj Jeff bio takav revolveraš, tada...

Drhtala je cijelim tijelom. Bojao se da će doživjeti živčani slom.

— Svaki čovjek u ovoj zemlji mora se boriti — rekao je tvrdo. — Borite se, gospodo! Možete se odmoriti tek kad stignete kući. Idemo, penjite se na moga konja. Ja ću jahati indijanskog...

Pola sata kasnije našli su Jeffa Hilberryja.

* * *

Indijanci su zapalili kola natovarena sijenom, a on je bio ispod njih. Ken je sa žaljenjem gledao kako je žena kleknula zajedno s djetetom i očajnički gledala leš.

Svim srcem je želio dječakovoj majci da preboli patnju i da jednog dana ponovno bude sretna. Duboko je suosjećao s njom i s dječakom. Htio joj je pomoći. Sreća je da dječak ne shvaća što se dogodilo...

U tim trenucima punim iskušenja i opasnosti Ken Cane još nije bio svjestan promjene nastale u njemu. Nije bio svjestan da će njegov život krenuti drugim putem.

Žena je završila molitvu. Prišla mu je i pogledala ga upitno. Pogled joj je bio odlučan i pomalo ispitivački. Pitao se odakle joj snaga.

Mirno je izdržao njezin pogled. Osjećao se pred njom nevinim, iako je malo prije ubio četvoricu. U njezinim očima na trenutak je opazio izraz olakšanja. Dječaćić mu je prišao sasvim blizu.

— Dobar dan! — rekao je. Nije više plakao. Samo ga je znatiželjno gledao plavim očima. Zacijelo je htio postaviti mnogo pitanja, samo nije znao kako.

Cane ga je uzeo u naručje.

— Ti si Billy, zar ne? Tvoj otac mi je pričao o tebi. Zamolio me da nekó vrijeme budem s vama, jer je on morao otputovati. Razumiješ li Billy? Tvoj tata je morao otići i zadržat će se neko vrijeme na putu.

— Hoće li se tata vratiti? Kamo je otišao?

Ken Cane je pogledao mladu ženu. Sad je tek opazio da je ljupka. Imala je crvenu kosu i zelene oči.

Pogledom je odgovorila na njegov nijemi upit.

Žena je uzela dječaka iz Kenovih ruku.

— Hoćete li nas odvesti kući, gospodine?

— Naravno! Ali najprije moramo naći prikladno mjesto za logorovanje da odmorimo. Koliko ima do vaše kuće? — obrati se ženi.

— Kolima skoro dva dana. Kuća je smještena u maloj zele-
noj udolini usred pustinje.

* * *

Putovanje je bilo naporno. Rezerva vode koju je Ken imao sa sobom, bila je pri kraju. Bili su žedni. Svu vodu morali su dati djetetu. Njegovo poštovanje prema toj ženi raslo je svakim satom.

Dvadeset i jednogodišnjoj ženi bilo je ime Susan. Muž joj je bio šest godina stariji. Otkrio je zelenu dolinu usred pustinje posve slučajno kao vojnik Sjeverne armije. Poslije rata susreo je Susan McLane koja je izgubila roditelje. Radila je u školi kao pomoćna učiteljica.

A što sada?

Ken Cane ju nije pitao o njezinim planovima. Vjerojatno ni sama nije znala što da počne.

IV

Trećeg dana jahanja ugledali su zelenu oazu u pustinji. Bilo je nevjerojatno da se usred pustinje nalazi dolina u kojoj ima obilje vode i trave. Ken se divio malom srebrnom potoku koji je krivudao sredinom doline i završavao u malom jezeru. Iz jezera je također otjecao jedan potočić prema istoku. Dolina i potoci pružali su fantastičnu sliku.

Na sjevernoj obali jezera stajala je farma. Na ograđenoj livadi muzao je krave stari Pablo Martinez.

Kad je stari Meksikanac čuo topot konja, prestao je musti, uzeo sačmaricu te krenuo u susret nepoznatima.

Ken je skinuo sa sedla Susan i dječaka, a onda odveo konje u koral. Želio je da sama obavi-
jesti Pabla o svemu što se dogodilo. Kad je nahranio napojio i istimario životinje, već se smračilo. Nakon toga se pošao okupati u jezero. Voda je bila duboka i prilično hladna, vjerojatno od podzemnih izvora. Plivao je prvi put poslije nekoliko godina.

Kad je izašao iz vode, Pablo ga je čekao s velikim ručnikom.

— Ona je hrabra i jaka. Već je stavila dijete spavati. Nije mi dala da joj pomognem oko večere. Gospodine Cane, hoćete li mi ispričati kako se to dogodilo? Nisam je htio pitati pojedinosti.

— Razumijem — promrm-ljao je Ken. Ispričao je starome sve.

— Da, bio je to valjan čovjek, pravi muškarac, taj Jeff Hillberry. Ipak, njegova žena i dijete spašeni su čudom. Da vi, gospodine Cane, niste naišli, njegova žrtva bila bi uzaludna.

Ken Cane je bez riječi krenuo za starim Meksikancem u kuću.

Kuća je imala četiri prostori-
je. U sredini dnevne sobe stajao je veliki kamin. Kuhinja je također bila velika i udobna. Susan je stajala pokraj štednjaka.

— Jelo je gotovo! Vidjela sam da ste se kupali u jezeru. Jeff je uvijek govorio da jezero vrijedi milijun dolara. To je jedina voda u krugu od dvije stotine kilometara. Ima je dovoljno za natapanje doline. Jeff je smatrao da ovdje ima mjesta za još

desetak farmi. U dolinama u kojima sada još nema vode, mogla bi se pronaći bušenjem. Jeff je vjerovao u budućnost ovoga kraja.

Naglo je zašutjela. Kad je jelo stavila na stol, odjednom se u sobi pojavio veliki pas. Izgledao je poput pustinjskog vuka.

— Pogledajte, opet je ulovio zeca i pojeo ga za večeru. Potpuno je samostalan, ne treba ničiju pomoć, ali ipak radije ostaje ovdje. Sada zacijelo želi znati gdje je ostao njegov prijatelj Jeff Hillberry — rekla je Susan.

Kad je čuo to ime, pas se uznemirio.

Prišao je stolu i onjušio Kena Canea. Gledao ga je netremice nekoliko trenutaka. Ken nije rekao ništa, samo ga je čvrsto gledao u oči.

Pas je obišao oko stola i došao do Susane. Stavila mu je ruku na glavu. Stresao je glavom i počeo joj lizati ruku.

— Nanjuši Apaša na kilometre — rekao je Pablo. — Vjerovatno je cijelo vrijeme ležao u grmlju i gledao vas dok ste se kupali. Pametna je to životinja, gospodine Cane.

— U to sam uvjeren.

Pogledao je Susan s vremena na vrijeme. Jela je s tekom. Da bi mogla opstati, mora biti zdrava i snažna.

Podigla je glavu.

— Kada ćete nas napustiti, gospodine Cane?

Ken je oklijevao. — Ako dopuštate, ostao bih nekoliko dana. Divno je plivati u jezeru, a želio bih malo pogledati i okolinu. Ovdje se čovjek može dobro odmoriti.

— Vi ste revolveraš — nastavila je mirno. — Već sam čula za vas, Cane. Čula sam neke priče o vama. Sklona sam vjerovati da nisu posve istinite. Cane, vjerujem da ste dobar čovjek, ali ste ogorčen usamljeni vuk. Svejedno osjećam da ste dobra srca. Ostanite kod nas dokle god hoćete.

— Hvala — promrmljao je zbunjeno buljeći u prazan tanjur.

V

Već je prošao cijeli tjedan. Ken je pregledao okolinu. Istraživao je mogućnosti natapanja. Ocijenio je da je zemlja plodna i vjerovao da bi davala dobar urod kad bi se natapala i obrađivala. Dobro je upoznao okolicu. Pazio je na tragove. Bio je više nego siguran da su Apaši, koji su ih ondje napali, bili stariji uci u tom kraju. Ne bi bilo čudno da ih onaj ranjeni Indijanac jednog dana posjeti.

Ken je na svakom svom izviđanju bio oprezan, a u međuvremenu se sprijateljio i s psom Cochiseom.

Nakon tjedan dana Ken Cane je počeo pomagati na farmi.

— Cane, vi radite poput farmera, a ja vam ne mogu platiti. Kad su nas Apaši napali, putovali smo u grad natovareni sijenom, sirom i nekim drugim stvarima da ih prodamo, ali ste vidjeli da su Apaši sve uništili. Ne mogu vam platiti.

Nasmiješio se.

— Nije mi potrebna plaća. Imam novca, pošteno zarade-

nog. Sretan sam što smijem ovdje raditi. Vi to možda ne možete razumjeti. Uvijek sam samo putovao. Nigdje nisam mogao dulje ostati. Ovo ovdje je oaza. Rado jašem s Cochiseom. Kad sam jučer kosio na livadi, poželio sam da ovdje ostanem, osnujem ranč na kojem bih uzgajao konje i mazge. Tlo je vrlo bogato mineralima.

Začudeno ga je pogledala.

– Učinite to, Kendalle.

Zamišljeno se zagledao.

– Neću moći. Vjerojatno se nikada u životu neću moći smiriti. Uvijek me netko prepozna, izazove, pa se moram braniti. A imam i neprijatelje koji će me posvuda tražiti. Ja sam revolveraš kojeg gone i predstavnici zakona. Pripisali su mi mnogo toga što nisam učinio. Mnoge stvari su se dogodile drugačije nego što se pripovijeda. Osuđen sam na vječito lutanje. Vrijeme koje sam proveo ovdje, poklonjeno mi je. Možda ću već za nekoliko tjedana morati odjahati.

U sobi je zavládala tišina.

– Čovjek koji želi uspjeti, mora biti čvrst. Mora sam izboriti mjesto pod suncem. Tek tada će se moći negdje zaustaviti – tiho je rekao stari Pablo.

– Kad bi to bilo tako lako...

Tri dana kasnije dobili su posjet. Bila su osmorica jahača i nekoliko natovarenih mazgi. Doimali su se poput kaubojá, ali nisu bili kauboji. Ken Cane je dobro poznavao tu vrstu ljudi. Bili su čudni i opasni.

Ken i i Pablo imali su u rukama spremno oružje. Susan je Billyja poslala u kuću.

Gledali su kako jahači gone životinje prema jezeru. Bili su prašni i znojni. Vrućina i žeđ su ih izmučili. Nekolicina od njih pila je vodu iz jezera, a ostali su se polijevali.

– Idemo brzo u kuću! – rekao je iznenada Ken Cane.

Ken je Susan poslao u kuću. Na verandi je ostao sam s Pablom. Jahači su konje i mazge dotjerali do sjenika. Počeli su ih hraniti.

– To su banditi! – rekao je Ken Pablu. – Jednostavno uzimaju ono što im je potrebno. Znaju da nam nitko ne može pomoći!

– Možete računati sa mnom, gospodine Cane. Upotrijebit ću svoju sačmaricu kad dođe vrijeme. Volio bih da obračunate s njima, gospodine. Već četrdeset godina borim se protiv bandita i Apaša – rekao je stari Pablo mirnim i čvrstim glasom.

Trojica jahača prilazila su kući. Vjerojatno je to vođa sa svojim najboljim ljudima.

Jednog od njih Ken je prepoznao. Zvao se Ringo Maverick. Bio je poznati revolveraš i bandit za kojim su izdane tjeralice u nekoliko saveznih država. Nagrada za njegovu glavu iznosila je dvije tisuće dolara.

Ken Cane je bio uvjeren da će i on njega prepoznati. Međutim, nije ga prepoznao. Ken Cane je nosio laneno odijelo, slamnati šešir i sandale na bosim nogama. Opasač s revolverom doimao se pomalo smiješno uz tu farmersku odjeću.

Jedan od pratilaca Ringa Mavericka bio je visok i mršav, pepeljaste kose i crven-

kaste brade, bezbojnih očiju bez trepavica. Drugi je bio nizak, krivonog, pjegava bezizražajna lica, nalik na pijetla koji se uvijek nanovo mora dokazivati u borbi. Bili su to opasni razbojnici.

Ringo Maverick oštro je gledao Kena Canea. Činilo se na trenutak kao da ga je prepoznao, no onda je odagnao tu misao. Bilo je teško vjerovati da bi taj farmer mogao biti Kendall Cane. Čovjek poput Canea ne bi mogao dugo izdržati na usamljenoj farmi.

— Uzet ćemo sijena i zobi. Želimo također večeru. Imate ovdje pilića, svinja, krava i povrtnjak. Neka nam žena pripremi dobar obrok. Sve ćemo platiti. Jeste li razumjeli?

— Vladajte se pristojno — rekao je Pablo — inače ću vam mješine napuniti olovom! Ovom puškom poslao sam na drugi svijet mnogo Indijanaca.

Banditi su ga iznenađeno pogledali. Nisu navikli da im se netko suprotstavlja, pogotovo ne neki stari Meksikanac.

Zastali su razmišljajući da li da ga odmah ustrijele, usprkos njegovoj sačmarici.

Ken je znao da će sada početi gužva. Polagano je rukom gurnuo šešir s čela.

— Onda, Ringo, mi se poznamo, zar ne? Dobit ćete ovdje sve što ste željeli, ali ćete to i platiti. I nemojte počinjati nikakvu gužvu, jer će vas skupo stajati!

Ringove oči su se na trenutak raširile.

— Čim sam te ugledao, odmah mi se učinilo da te odnekud poznajem, ali nisam mo-

gao vjerovati da bi Ken Cane radio na farmi. Do đavola! Revolveraš Kendall Cane skriven usred Gila Rangea uživa u sreći i nada se da će biti zaboravljen. A onda dolaze jahači želeći zakuhati kašu, pa se mora otkriti. Mir i zadovoljstvo su zaboravljeni! Ha, ha, ha!

Pokazao je rukom na svoje prijatelje.

— Ovo je Ed Stedloe, a ovo Phil McCromwell. Slagat ćemo se s vama dobro. Nismo budale. Zaista ne želimo nikakve neprilike. Osim toga, mi smo drugovi, zar ne? I za tobom je izdana tjeratica, zar ne? Onda, kad možemo doći na večeru?

Prije nego je Ken išta odgovorio, pojavila se Susan na verandi. Jedan od bandita je zazviždao.

— Oh, sad mi je jasno zašto si izdržao u ovoj pustinji — smiješio se podrugljivo mali Phil McCromwell.

— Sakrio je ovdje ženu i dijete. Ima pravi pravcati dom — zaključio je Ed Stedloe.

— Dobit ćete jelo za jedan sat — mirno je rekla Susan. — Platit ćete po osobi dolar, za svaku životinju također dolar. Dat ćete mi dvadeset i četiri dolara. Počet ću kuhati tek kad dobijem novac u ruke. Životinje ste ionako već nahranili.

Iznenađeno su se zagledali u nju. Tada su se počeli smijati.

— Imaš poslovnu ženu, Ken!

Ringo Maverick je izvukao novac iz džepa te ga položio na ogradu verande.

— Dakle, vidjet ćemo se za jedan sat.

Njegovi pratilci su još buljili u ženu. Lica su im odavala skrivene misli i želje. Bila je uvrijeđena, ali to nitko od prisutnih nije opazio. Pokazala im je da ih prezire, a to ih je naljutilo.

— Imaš krasnu ženu, Cane — razmišljao je na glas Ed Stedloe, obilazujući se poput mačka. — Nadajmo se da ćeš uvijek biti u blizini da je štitiš.

Kad su otišli, Ken je pogledao Susan.

— Oprostite što sam igrao ulogu domaćina i ponašao se kao da ste mi žena. Uvjeran sam da neće biti neljubazni s vama. Znaju, naime, da sam revolveraš, i to jedan od najboljih. Svjesni su da će prije nego me pogode i njih nekolicina otići zauvijek. Ako budu i dalje mislili da ste mi žena, znat će da ću se boriti za vas do posljednjeg daha. Dobro će razmisliti da li će vas napastovati ili ne.

— Znam, Kendalle, znam.

Vrijeme se sporo vuklo. Živci Kena Canea i starog Pabla Martineza bili su napeti poput struna. Razbojnici su rasedlali konje, a mazgama skinuli teret s leđa. Potjerali su stoku do jezera da se napije vode i osvježe, a zatim su se i oni okupali. Legli su u hladovinu odmarajući se i čekajući jelo.

Ken je prepoznao teret na mazgama.

— Srebrne šipke. Vjerojatno su negdje opljačkali transport srebra. Svaka je šipka teška pedeset kilograma. Vjerojatno su se borili, ali su uspjeli izbjeći potjeri. Ta banda je opljač-

kala tisuću kilograma srebra, Pablo!

— I ja sam to mislio — odgovorio je stari Pablo. Obojica su ponovno zašutjela.

— Banda sada poznaje ovaj put kroz pustinju. Vjerojatno će se stalno vraćati ovamo. Tu se mogu odmoriti, osvježiti, a vode ima u izobilju. Bojim se da ovo nije naš posljednji susret s njima.

— I ja se bojim — rekao je Ken poluglasno.

Susan ih je pozvala da joj pomognu iznijeti stolove na verandu. Kad su bili gotovi, došli su banditi. Svaki njihov pogled vrijeđao je Susanu. Ipak su se vladali dosta suzdržano. Vjerojatno im je Ringo Maverick zapovjedio da budu pristojni. No osjećala se napetost u zraku. Kad su se najeli i napili, povukli su se u hladovinu.

Na verandi su ostali Ringo Maverick, Ed Stedloe i Phil McCromwell.

— Navratit ćemo s vremena na vrijeme — rekao je Ringo.

— Ovdje se možemo dobro odmoriti, a ima i dovoljno vode. Platit ćemo sve što uzmemo. Zašto se ne bismo slagali? Nećemo nikome reći gdje se krije Ken Cane.

Pri posljednjim riječima čudno se nasmiješio.

Ken je stajao na kraju verande, ruku pokraj revolvera. No Ringo nije ušao u kuhinju gdje je bila Susan. Viknuo joj je s vrata.

— Gospodo, posjetit ćemo nekoliko velikih gradova, trebate li nešto da vam donesemo? Imate dijete, a ovdje se ništa ne može kupiti. Navratit

ćemo ponovo za nekoliko tjedana.

— Ne, hvala, ne treba mi ništa! — Susanin glas zvučao je prezirno.

— Ipak ću misliti na vas — smiješio se Ringo podrugljivo.
— Svidalo se to vama, Cane, ili ne!

Sa svojim pomoćnicima napustio je verandu.

Odjahali su nakon jednog sata. Susan je plačući došla iz kuhinje.

— U ovom prokletom kraju ne samo da moraš živjeti u vječitom strahu od Apaša, nego i od bandita. Rekli su da će se vratiti. Oh, Cane, bojim se. Vi poznajete neke od njih?

— Ringo Maverick je vrlo loš. A što je još gore, misli da se stalno mora potvrđivati svojom bezobzirnošću. Ali mora propasti. Naletit će kad-tad na nekog šerifa s jakom i upornom potjerom, a onda je gotov. Čak je vrlo vjerojatno da ga više nećemo vidjeti ovdje.

Njegove riječi su je umirile. Nekoliko trenutaka su se čvrsto gledali u oči, zaboravljajući na čas da nisu sami.

— Jeff, moj muž i vi, Cane, bili biste dobri prijatelji.

Rekla je to u jednom dahu i odjurila u kuću.

Ken je ostao još neko vrijeme na verandi razmišljajući o mnogim stvarima, ali su mu njezine riječi stalno odzvanjale u ušima.

Iznenada je ugledao Cochisea. Pitao se gdje li se krije taj pas. Cijelo vrijeme je ležao na verandi, iza bačve za vodu, skriven i tih. Čak ni Ken nije znao da je bio prisutan cijelo to vri-

jeme. Sada se pridigao. Promatrao je nekoliko sekunda Kena žutim očima. Kenu se činilo kao da ga gleda čovjek.

Pas je ležao skriven u zasjedi, spreman da skoči, ako zatreba.

Stari Pablo je bio zadovoljan.

— Dobar si ti pas, Cochise. Tako i treba, Cochise. Vrebaj uvijek tako kako smo te učili.

Pogledao je Kena.

— Cochise nije loš. U pustinji je od prvog dana pa se morao sam snalaziti za hranu. U pustinji ako želiš nešto jesti, moraš loviti bešumno. Tako bi bešumno skočio i Ringu Mavericku za vrat da se usudio prekoraciti kućni prag.

Ken Cane je kimnuo. Gledao je za jahačima koji su se pomalo već gubili u daljini.

VI

Prošlo je nekoliko tjedana. Bilo je to najljepše i najsretnije doba Kenova života. A onda su se banditi ponovno pojavili.

Ovog puta došla su samo sedmorica. Dvojica od njih bila su lakše ranjena. Umorni i iscrpljeni doveli su sa sobom dvanaest mazgi, znači još više srebra u teškim šipkama nego prošli put.

Bilo je sve isto kao i prvi put. Banditi i životinje bili su vrlo iscrpljeni, prašni i žedni. Požurili su do vode da se napiju i osvježe, a tek onda su nahranili konje i mazge.

Ringo Maverick došao je na verandu s nekoliko paketića u rukama. Smijao se. Skinuo je šešir pred Susanom, te se duboko naklonio.

— Dobar dan, mi smo ponovo ovdje. Donijeli smo vam nekoliko sitnica. Molim vas da to uzmete, gospodo. To vas ne obavezuje na ljubaznost prema nama. Ne želimo svađu ni neprijateljstvo. Zar nije bolje da se slažemo?

Ringo je okrenuo glavu prema drugom kraju verande gdje je kraj bačve za vodu stajao Ken Cane. Kraj njegovih nogu ležao je Cochise.

— Imate li nešto protiv, Cane? — pitao je izazivački.

Ken je kimnuo.

— Zahvaljujemo na svemu što ste nam donijeli, ali to ćemo platiti. Dovoljno je što ste nam to kupili i donijeli čak ovamo, ali ne želimo darove. Platit ćemo vam, isto tako kao što ćete vi i vaši ljudi platiti za sve što ovdje dobijete.

Ringo se ponovo počeo smijati. Zadovoljno se oblizivao. Okrenuo se prema Susani, pogledavši starog Pabla koji je sa sačmaricom u ruci stajao iza nje.

— Uvjeren sam — nastavio je Ringo — da je vaš muž ljubomoran na mene. Ne smijem vam ništa darovati. Da li je Kendall Cane uopće vaš muž? Je li dijete njegovo?

Oči su mu se suzile.

Susan Hillberry ga je čvrsto gledala.

— Vas se to ne tiče, gospodine. Mi vas ne pitamo odakle donosite to srebro i kamo ga nosite, zar ne? Zbog čega ispitujete ono što vas se uopće ne tiče?

Ringo se smješкао podrugljivo.

— Raspitivao sam se. Vaš muž je bio Jeff Hillberry. No, dobro, Cane nije vaš muž. Više vas neću ništa pitati. Stvari koje sam vam donio, platit ćete.

Okrenuo se i pošao s verande, no zastao je trenutak.

— Raspitivao sam se, također, Cane, o vama. Saznao sam da grad Arizonac još uvijek želi vašu kožu. Čovjek kojega ste onda ubili i onaj drugi, kojeg ste ranili pa je sada bogalj, imaju mnoštvo prijatelja ne samo u Arizonacu nego i drugdje. Raspisana je nagrada na dvije tisuće dolara. Ali ne morate se bojati. Dokle god smo ovdje dobrodošli, nećemo vas izdati. Zamislite kakav biste bili zalogaj za lovce na glave? Razumijemo se, zar ne, Cane?

Kendall Cane je kimnuo. Razumio je više nego dobro. Banda je očekivala da surađuje, čak i da pomogne ako bude trebalo. Njegov boravak ovdje bio bi inače vrlo brzo završen. Revolveraši željni slave, sinovi ili prijatelji ljudi koji su ga ikada izazvali, a on ih pobijedio, svi bi ga se rado domogli. Ponovno bi morao jahati i bježati pred progoniteljima. Iznenada se stresao od straha. Postalo mu je jasno da bi učinio sve da ostane ovdje što duže.

Ostao je na verandi utonuvši u sumorne misli. Banditi su upravo dolazili na jelo. Dvojica od njih bila su ranjena, što je dokaz da su se borili s pratiocima transporta srebra.

Neprijateljski su ga gledali. Susanu, koja ih je posluživala

zajedno s Pablom, gutali su očima. Podnosila je to ravno-dušno i ponosno. Naročito upadljivo su je promatrali Ed Stedloe i Phil McCromwell. Stalno su je nešto zapitkivali. Morala je razgovarati s njima da ih ne bi uvrijedila.

Kena Canea su svrbjele ruke, obuzimao ga je nemoćni bijes. Bio je svjestan da ne smije počinjati svađu, ako želi da banditi što prije odu. Bježe i moraju se skrivati. Vjerojatno će otići za dva sata. Bilo je više nego sigurno da ih progone predstavnici zakona. Poslije jela poslao je Ringo Maverick jednog od svojih momaka da odjaše iz doline putem kojim su došli. Vratio se nakon sat vremena odmahujući glavom.

Ringo Maverick probudio je ljude. Osedlali su konje i natovarili mazge.

Već prije su se okupali u jezeru i napojili životinje, pa im je odmor od dva sata bio dovoljan.

Susan je bila u kući i nije se pojavljivala. Pas nije više ljenčario iza bačve za vodu nego na kućnom pragu. Ken Cane i Pablo Martinez još su budno sjedili na verandi.

Ringo Maverick dojahao je pred kuću.

— Ako nas šerif bude slijedio, ne bi bilo pametno da kažete naša imena ili date bilo kakve druge obavijesti.

— Znam — rekao je Cane polako. — Vjerojatno ću se i sam morati sakriti pred ljudima koji će vas progoniti.

— Ovdje živite kao farmer. Ni ja vas ne bih prepoznao da se niste otkrili da nas opome-

nete. Mislim da potjeri ne trebate prijetiti na takav način. Samo se nastavite vladati kao farmer.

— Potom je odjahao. Ken je gledao za njima dok nisu nestali u daljini.

— Ovi banditi će svaki put biti slobodniji. A Ed Stedloe i Phil McCromwell promatraju senjoru na takav način da se bojim. Gori su od Apaša. Neće biti dobro, ako se ponovno vrate k nama.

Ken je šutke brisao znoj sa čela. Upregnuo je kola i odvezao se na livadu po sijeno.

Rad ga nije veselio kao obično. Stalno je pogledavao prema zapadu. Mnogo kasnije, kad je sunce već zašlo, pojavila se i potjera. Jahali su lagano. Konji su im već bili iscrpljeni i žedni. Nisu izgledali nimalo bolje od bandita. Vodio ih je indijanski izviđač koji je zacijelo imao mnogo muke da ne izgubi tragove. Inače bi došli prije, jer nisu vodili sa sobom mazge. Kad bi i imali odmorne konje, jedva da bi mogli noću pratiti tragove. Banditi su tako imali prednost od nekoliko sati i bilo je malo vjerojatno da će ih potjera sustići. U ovom kraju ispresijecanom goleti i stijenama čak je iiskusnu izviđaču teško pratiti tragove, a to je usporavalo potjeru.

Kendall Cane vratio se kući s natovarenim kolima sijena i počeo istovarivati.

Dvanaestorica jahača i njihovi konji u međuvremenu su stigli i osvježavali se u jezeru. Jedan od jahača izdvojio se od skupine te krenuo prema kući. Imao je na prsima zvijezdu sa-

veznog šerifa. Dakle, ne obični šerif iz grada, nego službenik savezne vlade. Za njim je krenuo još jedan čovjek, koji je također nosio šerifsku zvizdu.

Kenu je sve bilo jasno. Šerifa je poznavao iz videnja. Iako s Hallom Higginsom još nije imao posla, čuo je za njega. Taj mršavi, bradati i opasni čovjek, potezao je revolver poput munje. Sad se doimao vrlo umorno. Vjerojatno je on vodio potjeru.

Obojica su zastala pred Kenom koji je prekinuo posao. Kimnuo je glavom u znak pozdrava.

Pablo i Susana su se približavali.

— Vjerojatno gonite bandite, zar ne? Odmah smo to pomislili. Dali smo im samo hranu i sijeno za životinje. Što smo mogli? Platili su nam.

Obojica su ga oštro gledala. Opasac Kenova revolvera ležao je sa strane, a revolver je zatakao za pojas. Obojica su to odmah zapazili. Okrenuli su glavu prema Susani i Pablu koji su dolazili. Pozdravili su kratko. Šerif je poznavao Susanu. Nikakvo čudo, Hillberry-jevi su prije svaki mjesec dovozili svoje proizvode u grad na prodaju. Ta vožnja trajala je uvijek pet dana i bio je to značajan događaj u obitelji. Pablo je uvijek ostajao sam u dolini.

Šerif je ispitivao Susanu. Ispričala je kako je njezin muž stradao i da bi i ona stradala s djetetom da nije bilo tog stranca da ih spasi. Tada ga je zamolila da ostane ovdje i pomaže joj.

— Kako se on zove? pitao je šerif.

— Old Broderick — preduhitrio ju je Ken mirno. Nije mu bilo ugodno pred ledenim šerifovim pogledom.

— Gospodo Hillberry, imate li povjerenja u tog Brodericka? Odnosi li se prema vama kako treba?

— Nisam se usudila ostati ovdje sama s Pablom i djetetom. Spasio je život meni i Billyju. Ovdje radi sve poslove koje je prije radio moj muž. Stanuje s Pablom u sjeniku. Zadovoljni smo. Jednog dana ova će zemlja biti gušće naseljena, a onda...

— Podsjeća me na čovjeka kojeg sam jednom vidio. Kasnije sam saznao tko je to bio. Hej, vi ste Ken Cane, zar ne? Prije nekoliko tjedana prošli ste kroz Santa Catalinu. Vidio sam vas u restoranu. Kasnije, kad ste već napustili grad, jedan od građana rekao mi je da mi je vjerojatno spasio život. Da je rekao tko je u gradu, ne bi me mogao spriječiti da vas pokušam uhapsiti, a to bi me moglo stajati života. Vi me niste zanimali, inače bih vas slijedio. Znam da je u Arizonacu raspisana nagrada na vašu glavu, ali to je ozloglašen grad, a osim toga nije u mom okrugu. Ako ste Kendall Cane, recite.

Umor je nestao sa šerifovom licom. Čudesno svjetlucanje pojavilo mu se u očima. Ovaj šerif je bio iskusan čovjek. Ken se nije iznenadio. Arizona je zapravo vrlo mala. Da je i veća, bilo bi isto kad u njoj ima samo malo gradova. Svaki ja-

hač latalica mora ih posjetiti, ako se želi opskrbiti najnužnijim potrepštinama. Zato se i događa da vas svi poznaju nakon nekog vremena. Zakora-knuo je natraške nekoliko koraka, dok ledima nije dotakao vrata sjenika.

— Ja sam Kendall Cane. Što sada, šerife? Hoćete li mene uhapsiti kao zamjenu za srebro koje su vam ukrali?

— Vi znate nešto o srebru i ovim banditima, zar ne? — prvi put se javio savezni šerif.

— Nije bilo teško pogoditi da je na mazgama skupocjeni teret — mrmlija je Cane gledajući Susanu čvrsto u oči.

— Inače ne znamo ništa o toj bandi.

Mirno ih je gledao. Bilo je jasno da neće dopustiti da ga uhapse.

— Oh, i ja sam već mnogo čuo o vama, Cane. Ja sam Stapp Blaine, savezni šerif. U ovoj potjeri samo sam gost. Potjeru vodi okružni šerif. Smijem li nahraniti konja vašim sijenom, gospodo?

Susan je nijemo kimnula, a on se udaljio.

Higgins se ponovno okrenuo prema Kenu.

— Možda ipak pripadate bandi, Cane? Možda im osiguravate sklonište?

— Hoćete li me uhapsiti ili ne? — pitao je Ken neljubazno.

— Spasio je život meni i Billyju — umiješala se Susan.

— On je dobar čovjek. Billy se rado igra s njim, a pas mu jede iz ruke. Psi i djeca osjećaju tko je dobar. On je možda na lošu glasu, šerife, ali glasine se često šire poput zaraznih bolesti, a...

— Nisu bile sasvim bez osnova. Kao mladić bio sam divlji i neobuzdan. Radio sam na osamljenu ranču i morao svaki dan vježbati gađanje revolverom da bih bio ravan Apašima i kradljivcima stoke. Napustio sam ranč da bih vidio svijeta. U Arizonacu sam dospio u prvu gužvu. Nisam se trebao boriti, trebao sam odustatati od dobitka na kartama. Tada...

Pogledao je šerifa.

— Od toga časa nisam više našao mira. Često sam se nadao da će revolveraš Ken Cane biti zaboravljen, ako nestanem neko vrijeme. Ovdje sam već nekoliko tjedana. Postao sam farmer i to mi se sviđa. Nikad u životu nisam nikoga ni za što molio. Ali sada...

Ugrizao se za usnu. Jednostavno nije mogao doreći do kraja ono što je imao na umu.

Susan i Pablo gledali su šerifa molećivo. Nitko nije obraćao pažnju na saveznog šerifa i ostale ljude iz potjere. Savezni šerif je otišao do svoga konja i nahranio ga. Dolazio je s lijeve strane iza ugla sjenika. Otišao je, znači, iza sjenika da bi došao Caneu iza leđa.

Kad se pojavio, u rukama je imao veliki revolver.

— Cane, držim vas na nišanu. Ne činite nikakve gluposti.

Šerif Hall Higgins je oklijevao. Činilo se da će se smekšati, pogotovo zato što Kena nije bilo jednostavno uhapsiti.

Potez Saveznog šerifa promijenio je situaciju. Neodlučnosti okružnog šerifa je nestalo.

— Hapsim vas, Cane. Ne preostaje mi ništa drugo. Ima nekoliko optužbi protiv vas, a i tjeratica iz Arizonaca. Morat ćete se braniti protiv cijelog niza optužbi. Ne mogu vas pustiti da odete, Cane. Pogotovo ne sad kad znam tko ste. Uzet ću vaš revolver!

— Ako se pomaknete, ubit ću vas — rekao je Ken odlučno.

— Šerif iza mojih leđa nije me baš prestrašio. Pucat će mi u leđa, to je jasno, ali s vama ću obračunati, šerife! Nisam počinio nikakav zločin. Nikada nisam pucao u čovjeka, ako me nije prvi napao. Nikada nisam prvi povukao oružje. Ni u Arizonacu nisam varao na kartama. A za sve one tobožnje prepade na poštanske kočije, ili banke, nisam kriv. Netko se poslužio mojim imenom. Ne, šerife, nećete me živa uhvatiti. Teško sam živio svih ovih godina, bježao i sakrivao se da me netko ne prepozna. Da me sad zatvorite i možda ponovno odvedete u Arizonac...

— Kene, ne smijete protiv zakona. Molim vas, Kene, ne činite to!

Susan Hillberry je bila prestrašena. Bilo je očito da je na njegovoj strani, ali se plaši da mu se nešto ne dogodi. Htjela je spriječiti da ne počinu neku glupost.

Čudno ju je pogledao.

— Kene, sad dobro znam da ste dobar i pošten čovjek, da nikad niste počinili zlodjela za koja vas optužuju. Sigurna sam da ćete porotu uvjeriti u svoju nevinost, u neistinitost svih glasina. Kene, ne suprotstavljajte se! Šerif Higgins je

pošten, neće dopustiti da se prema vama loše postupa. Sigurna sam da će vam omogućiti da se branite protiv svih kleveta. Molim vas, Cane!

Gledao ju je čudno i iznenađeno. Nikad ne bi očekivao da će pokazati koliko joj je to važno. Shvatio je da će pokušati izbjeći sukob s predstavnicima zakona. Jer bi tada bio izgubljen zauvijek. Shvatio je njen strah i želju da mu pomogne. Podigao je laganu ruku.

— Dobro, šerife, možete uzeti moj revolver.

VII

Nakon deset sati jahanja potjera je stigla blizu Santa Cataline, četrdesetak kilometara daleko od doline u kojoj su ostali Susan, Billy i Pablo.

Zastali su da se odmore. Zaustavili su se u podnožju brežuljka. Ken je sjeo malo dalje od ostalih. Na rukama je imao lisičine, pa je jedva uspio zapaliti cigaretu. U tom času savezni šerif Stapp Blaine mu je i prišao.

— Šerif Higgins i ja željeli bismo s vama sklopiti posao, Cane — rekao je pripaljujući cigaretu.

— Posao? — pitao je sumnjičavo Cane.

Šerif je bio visok, plave kose i žute brade, tipičan Teksašanin.

— Pomoći ćete nam da uhvatimo bandu koja je opljačkala srebro.

— Ringa Mavericka i njegove bandite?

– Tako znači, Ringo Maverick je šef bande koja je ukrala srebro? To smo i mislili. Ali Ringo je samo jedan od njih. Organizacija je mnogo veća. Sigurno ste se i sami čudili da se ja kao savezni šerif miješam u lokalna razbojstva. Objasnit ću vam razloge, Cane. Razbojници ne pljačkaju samo transport srebra, ubijaju pratioce i vozače, nego i ugrožavaju saveznu vladu. Srebro, osim što ga pljačkaju ovdje, krijumčare i iz Meksika, gdje je jeftinije. Krijumčareno srebro iz Meksika izlijevaju u poluge jednake onima iz američkih rudnika, tako da ga mogu prodati na svakom službenom otkupnom mjestu u državi po cijenama koje je odredila država. Uspjeli smo saznati da banda ima suučesnike u nekom rudniku srebra. Maverick i njegovi ljudi prevoze srebro u taj rudnik. Nismo uspjeli saznati koji je to rudnik. Ne bismo postigli ništa da ga uhapsimo. Moramo uništiti cijelu organizaciju, a za to nam je potreban čovjek koji se ne boji, koji se zna boriti. Kad sam na farmi čuo tko ste, odmah mi je palo na um da biste bili pravi čovjek za to. Dao sam šerifu znak, pa sam vam se prikrao iza sjenika.

Načinio je stanku prativši na Kenovu licu učinak onoga što je rekao.

Ken je sakrio iznenađenje. Razmišljao je. Pogled mu se zaustavio na ljudima iz potjere koji su svuda naokolo ležali i odmarali se. Šerif Higgins im pride. Pružio je Caneu čuturicu s vodom.

– Potvrđujem svaku riječ koju vam je rekao savezni šerif, Kene. Svako njegovo obećanje ću održati.

Nakon toga ponovno se priključio svojim ljudima. Savezni šerif nije više nagovarao Cane. Ostavio ga je da razmisli. Tek nakon pola sata prekinuo je tišinu.

– Onda, ništa ne kažete?

– Vama je potreban čovjek – javio se Ken – koji ima razloga da stavi život na kocku. Što mislite, kakve bih ja razloge mogao imati?

Šerif je promatrao žar svoje cigarete. Da ih je netko gledao sa strane, pomislio bi da su u ugodnu razgovoru.

– Ako saveznoj vladi razjasnim da samo s vašom pomoći mogu ući u trag razbojnicima i razbiti cijelu bandu, mogao bih utjecati na guvernera da potpiše pomilovanje. Sve ono zbog čega vas gone bilo bi poništeno. Mogli biste početi novi život. Mogli biste se tada vratiti k Susani Hillberry u prekrasnu dolinu. Vi više niste revolveraš Kendall Cane, nego pomoćnik saveznog šerifa. Imam kod sebe punomoć. Radi pronalaženja srebra i razbijanja bande mogu sam imenovati pomoćnike. Razmislite o tome, Cane!

– Što bih trebao učiniti? – pitao je Cane.

– U Santa Catalini morat ćete pobjeći iz zatvora, a zatim pronaći način da se priključite bandi. Oni vas i tako poznaju. Nastojte da vas prihvate, a to znači da ćete morati činiti sve što i oni. Vjerojatno će srebro i dalje prenositi istim putem

kroz dolinu, pa ćete sve važnije obavijesti za nas ostavljati kod Susane. Brinut ćete također i o tome da nam uvijek ostavljate svježe tragove da vas možemo pratiti. Kad jednom saznate u koji rudnik prenose ukradeno srebro, da bi ga kasnije skupa s krijumčarenim prodavali vladi, sami ćete naći načina da...

Na trenutak je zašutio, a zatim odmahnuo rukom.

— Ah, ta ne može se sve unaprijed predvidjeti. Ovisit će sve o tome da li ćemo moći slijediti bandu. Morat ćemo sve točno isplanirati. Imat ćemo dovoljno vremena dok budete nekoliko dana sjedili u zatvoru u Santa Catalini. Razmislite dobro o svemu, putovat ćemo još dva dana.

Cane je od prvog trena znao da će sve staviti na kocku samo da se ponovno vrati u dolinu.

VII

Tjedan dana kasnije Ken Cane je pobjegao iz zatvora u Santa Catalini. Bio je jedini zatvorenik u zatvoru sa samo četiri ćelije. Uspjelo mu je žicom otvoriti ne baš čvrstu zatvorsku bravu. Pobjegao je na šerifovu konju. Šerif je organizirao potjeru za bjeguncem, ali je odustao već nakon nekoliko sati.

Ken Cane je umakao potjeri. Krenuo je prema zapadu, prešao rijeku San Pedro te se postavio na brežuljku s kojeg je imao dobar pregled na okolinu.

Noću je odjahao dalje. Šerif mu je točno opisao put kojim treba poći. Uskoro je napustio dolinu San Pedra, te oko ponoći stigao u gradić Silverhole. Za Silverhole se ne bi moglo reći da je grad u pravom smislu riječi. Bilo je to naselje samo s jednim salunom, hotelom i trgovinom. Zgrade su bile jedna uz drugu.

Ken Cane je sjahao pred salunom, gdje je već bilo nekoliko konja. Pokraj vrata drijemala su dvojica čudnih ljudi.

U salunu je bilo malo gostiju. Gledali su Canea oštro i podzrivo. Uzvratio im je istim pogledom, a onda se približio šanku.

Neki momak crvena lica, odjeven kao kauboj, stajao je uz šank. U lijevoj ruci držao je čašu piva. Iznenada se nasmiјao.

— Oho, ta vi ste Kendall Cane, zar ne? Vidio sam vas prije tjedan dana kad vas je šerif vodio u zatvor. Čovječe, zar ste pobjegli? Goni li vas potjera?

Ostali su napeto slušali njihov razgovor. Odjednom su svi ustali kao na zapovijed.

— Onda moramo bježati — javio se neki glas.

— Nije vam ništa pametnije palo na pamet, nego upropastiti ovdje naš mir?

Ken Cane se smijuljio.

— Dobro sam zameo tragove. Cijeli dan sam čekao u zasjedi, ali nitko me nije slijedio. Pobjegao sam im.

U salunu je ponovno zavladao mir. Cane je pijuckao pivo. Svi su ga šutke promatrali, čak su i ona dvojica, koja su drijemala vani došla u salun. Jedan

od njih ga je odmjerio i odmah izišao.

Nitko više nije obraćao pažnju na Canea. Vrlo dobro je poznao gnijezda poput ovog. Znao je da su to mjesta u kojima se opskrbljuju ljudi koji borave u okolnim logorima, a to su također i sastajališta sumnjivih ljudi.

Kane je, pošto je popio pivo, otišao do prodavaonice. Momak s crvenim licem, koji ga je prepoznao, ušao je za njim.

– Nosite revolver, a imate i novca. Možda uopće niste pobjegli?

– Što se to vas tiče? Postavljate pitanja koja mi se nimalo ne sviđaju.

Čovjek se malo povukao. Bilo je očito da ne želi svađu.

– Svi se u okolini zanimaju za ono što čini Kendall Cane – rekao je zagonetno.

– Tada odjašite u Santa Catalinu da doznate pojedinosti – odvratio je Cane grubo.

Pokupio je svoje stvari. Momak crvena lica vidio je da je Cane dosta toga kupio, kao da namjerava duže vrijeme boraviti izvan većih mjesta.

– Ovdje ste sigurni, Cane – iznenada se javio. – Zovem se Redmoon Bill.

– Onda, što je posrijedi, Redmoone Bille? – Caneovo pitanje zvučalo je grubo.

– Sve je u redu.

Cane ga više nije slušao. Uzeo je stvari i izišao. Pokraj njegova konja sakupilo se nekoliko ljudi. Došao je i Redmoon Bill. Čuo ga je kako govori:

– Uvjeravam vas da je to šerifov konj! Prilikom bijega

ne samo da je uzeo njegov revolver i konja, nego i novac. To je pravi momak.

– Želi li možda netko kupiti ili zamijeniti ovoga konja? – pitao je Cane. – Uz konja dajem i zvijezdu.

Cane je posegnuo rukom u džep na košulji te izvadio šerifsku zvijezdu.

Svi su se nasmejali. Jedan od njih se javio:

– Vi ste spretan momak, Cane. U ovom području možete biti bez brige. Ako ste sigurni da vas ne goni potjera, možete ovdje prenoćiti. Dugo ste jahali. Šerif ovamo dolazi samo jednom godišnje, i to s pratnjom, ha, ha, ha, ha!

– Radije ću odjahati još nekoliko kilometara.

Stavio je svoj zavežljaj na konja te odjahao u noć.

VIII

Kendall je sljedećih dana stalno mijenjao mjesto boravka, poput čovjeka koji je u bijegu. Sljedeća dva tjedna moglo ga se sresti u mnogim malim mjestima. Dnevno je projahao tridesetak kilometara.

Jednog dana ponovo se pojavio u Silverholeu. Ovog puta ostavio je konja u hotelskoj staji, a on je unajmio sobu u hotelu. Još je jahao šerifova konja. Stigao je u podne, a izišao je iz sobe tek za večeru.

Svi su već znali da je Kendall Cane ponovno u mjestu. No kad se pojavio, nije to više bila senzacija. U restoranu hotela čekalo je desetak ljudi večeru.

Mnogi od njih čuli su doduše za Canea, ali ga nisu do sada vidjeli. Cane nije poznavao nikog od prisutnih. Onaj Redmoon Bill koji se prije toliko zanimao za njega, sad nije bio ovdje. Poslije večere Cane je prešao u salun. Popio je nekoliko viskija, a onda prišao pokerašima. Ulozi su bili visoki, a kartaška sreća ga je iznevjerila. Kad su oko tri ujutro prestali igrati, Cane je jedva nešto dobio. Njemu to nije bilo važno. Htio se upoznati s jahčima za koje je vjerovao da žive od sumnjivih zarada.

Popeo se potom u svoju sobu, spavao do podneva, objedovao, te po najvećoj vrućini napustio grad.

Opet je jahao od mjesta do mjesta te skupljao informacije. Mnogo toga čuo je od šerifa. Ljudi koji su ga sretali u salunima, hotelima, s kojima je pio i kartao, imali su povjerenja u njega, jer je bio revolveraš za kojima su izdane mnoge tjeralice. Dobro je upamtio, sve što je čuo. Bilo je i revolverskih dvoboja koje nije mogao izbjeći. Uvijek se našlo pijanih i nerazumnih momaka kojima je smetalo njegovo ime.

Bio je uvjeren da će jednom naletjeti i na Ringa Mavericka i njegovu bandu.

Tri tjedna kasnije to se i obistinilo. I to opet u Silver-holeu. Obavijest koju mu je dao šerif bila je točna.

Kad je Ken Cane ušao u salun da popije pivo, ugledao je Redmoona Billyja. Sjedio je za stolom s dvojicom momaka koje je Cane takoder poznao. Pripadali su bandi koja je

već dva puta s Ringom Maverickom vozila srebro kroz Susaninu dolinu.

Vjerojatno su ga vidjeli kad je sjahao. Sad su ga pozdravljali.

— Imamo slobodno mjesto za stolom Cane! — rekao je učtivo Redmoon Bill.

Cane je najprije popio čašu piva, a tek onda prišao stolu.

— Priredili ste mi mnogo neprilika — rekao im je.

— Čuli smo to već — javio se jedan od njih. — Ali ponovno si slobodan, Cane.

Podrugljivo mu se smiješio.

— Još jašite šerifova konja, zar ne, Cane? — pitao je Redmoon Bill.

— To je dobar konj, zašto ne bih? Osim toga, šerif ima moga konja koji je još bolji. Bille, reci mi gdje mogu naći Ringa Mavericka.

Svi su se nasmijali. Pomislio je da to neće biti tako lako saznati.

— Upravo se kupao — rekao je jedan od njih. — Svi smo ovdje, ali ne brinemo mnogo jedan o drugome. Naš čovjek ovdje je Redmoon Bill. Dužnost mu je da ima otvorene oči. Ringo upravo uživa u toploj vodi. Redmoon Bill mu je već jučer pričao o tebi, Cane. Ringo je rekao da želi razgovarati s tobom.

Cane je kimnuo. Popio je pivo i izašao.

Smjestio je konja u hotelsku staju. Stao je tako da može promatrati Ringa koji se praćkao u velikoj bačvi u sjeniku. Tu su bili i Ed Stedloe i Phil McCromwell. I oni su opazili Canea. Prišao im je.

Stedloe i McCromwell su mu se prijateljski nasmiješili. Na licu Ringa Mavericka nije se pomakao niti jedan mišić.

— Već smo čuli da si napustio svoju lijepu domaćicu u zelenoj dolini i da se sada motaš naokolo — javio se Ed Stedloe.

— To nas je zaista razalostilo! — dodao je podrugljivo. — Ondje si se baš lijepo udomaćio. Htio sam se na neko vrijeme mijenjati s tobom.

— Zašto se nisi vratio u zelenu dolinu, kad si vidio da te šerif ne goni? Radije prepusti slučaj da te negdje uhvati? Zašto se nisi vratio Susani Hillberry?

Phil McCromwell bio je sumnjičav.

Ken Cane nije htio odgovoriti. Pogledao je Ringa.

— Ostao sam u ovom području jer sam znao da ću vas prije ili kasnije sresti.

Iznenadeno su ga pogledali.

Ringo Maverick pitao ga je neobično blago:

— A zašto ti je bio tako važan susret s nama?

Ken Cane je sjeo na sanduk u kutu.

— Skrasio sam se u dolini kod Susane Hillberry i bio vrlo zadovoljan i sretan. Novac mi uopće nije bio potreban, ali sada ga trebam. Ovo stalno lutanje stoji novca. Imao sam također i lošu sreću u kartanju. Nešto mi dugujete. Pomislio sam da bih tu mogao doći do novca. Vaša zarada nije loša. Mogao bih sudjelovati u poslu jedanput ili dvaput. Zaradio bih nešto novca da otputujem na sjever.

Caneu se činilo da na vlastitoj koži osjeća kako raste njihovo nepovjerenje prema njemu. Sumnjičavo su ga promatrali. Ken im je uzvraćao pogled. Što su duže razmišljali o onome što im je rekao, to im se objašnjenje činilo logičnijim.

— Cane, poznato je da ti uvijek radiš sam. Zašto nisi nešto poduzeo? Nisi ti čovjek koji se lako uklapa u neku bandu. Mogao bi sakupiti dobre momke i stvoriti mi konkurenciju. To bi ti više odgovaralo — rekao je Maverick.

Ken Cane je odmahnuo glavom.

— Ne želim ostati u ovom području. Treba mi samo novca za put. Ne isplati mi se uložiti novac u pripreme za jedan pothvat. Želim sudjelovati jednom ili dva puta u poslu koji je dobro uveden. Svoj ću dio pošteno odraditi. Prilikom posljednjeg posla imali ste gubitaka. Znam da vam je potrebno još ljudi, ali ne želim vam se nametati. Možda me neki od vas ne vole.

Nakon tih riječi izišao je iz sjenika. Oprao se na zdencu i krenuo u hotel. Nakon jela uzeo je posljednju slobodnu sobu. Spavao je do sumraka. Cane je znao da ne smije suviše navaljivati, jer bi im bilo sumnjivo.

Večerao je u restoranu hotela. Ringo Maverick i njegovi ljudi bili su također tu, ali nisu sjedili zajedno.

Poslije večere Cane je prešao u salun. Uskoro su došli i Ringo Maverick i Ed Stedloe sjeli za stol, a poslije nekoliko

minuta pridružili su im se McCromwell i Redmoon Bill. Počeli su kartati. Ringo Maverick je iznenada podigao glavu.

– Hoćeš li igrati s nama, Cane?

Malo je oklijevao, no onda se ipak odlučio i prišao stolu.

– Dobro – odgovorio je Cane – ali neću moći dugo igrati ako ne budem imao sreće.

Igra je počela. Nisu mnogo govorili. Cane je za dva sata izgubio gotovo šezdeset dolara. Želio je prekinuti.

– Dat ćemo ti kredit – ponudio je Ringo, ali je Cane odmahnuo glavom. Otišao je do šanka, popio viski te napustio salun.

Ujutro je obilno doručkovao, a zatim posljednjim novcem platio račun za noćenje.

Sedajući konja razmišljao je kako mu je propala i posljednja šansa da bude primljen u Ringovu bandu.

Upravo kad je htio uzjahati, pojavio se Redmoon Bill.

– Ponosan si, zar ne, Cane? Nisi došao Ringu da ga još jednom moliš?

– Naravno – odgovorio je Cane uzjahavši konja.

– Čekaj, Cane! Ne žuri tako – Redmoon Bill mu je prišao bliže.

– Za tjedan dana srest ćemo se pokraj prijelaza preko rijeke Pedro, dvadesetak kilometara sjevernije od Tombstonea.

– Znam taj prijelaz – odgovorio je Cane. – A što će biti kad dodem tamo?

– Ako nam se zaista želiš pridružiti, onda dodi. Inače zaboravi što sam rekao i nestani.

Lice mu se smrklo. Redmoon Bill možda nije bio vrlo bistar momak, ali je bio vrlo lukav i vrlo opasan.

Caneu je iznenada sinulo da Redmoon Bill nije samo špijun bande, nego možda čak i organizator pothvata.

– Bit ću ondje i pošteno ću zaraditi novac.

– Cane je to rekao vrlo mirno, a zatim podbo konja, te odjahao.

IX

Ken Cane došao je na prijelaz vrlo rano ujutro i ulogorio se u blizini. Bilo je malo prometa. Cijelog dana prešla je samo jedna poštanska kočija prema Tusconu, oko podneva jedna teretna kola, a tek poslije podne nekoliko jahača.

Jahači su pošli točno prema mjestu gdje je on čekao. Bilo je to najbolje mjesto za neopaženo motrenje prijelaza, brežuljak s nekoliko razbacanih stijenja.

Pozdravili su ga vrlo suzdržano. Da, bili su to ljudi Ringa Mavericka. Stedloea i McCromwella prepoznao je odmah. McCromwell je sjahao.

– Još sam protiv toga da Cane sudjeluje! – rekao je izazivački.

– Vrlo dobro znam zašto ne želiš da sam s vama, McCromwell. Reći ću ti nešto. Ako ne budem sudjelovao, ovog časa odlazim kod Susane Hillberry i ondje ću vas čekati sve dok ne prodete i ne nestanete. Nećes doživjeti, McCromwelle, da je ostavim bez zaštite da onda

učiniš ono što si namjeravao već prošli put.

– Bit će bez zaštite ako te sad odmah ustrijelim, Cane! Misliš li da te se bojim? Nisam, doduše, tako poznat kao ti. Ja sam samo mali Phil McCromwell, ali ti s tvojim revolverom...

– Sad je dosta – umiješao se Ringo Maverick nevoljko. – Našli smo se ovdje da opljačkamo plaće za rudare, a ne da se svadamo. Ako Cane želi sudjelovati dobro će nam doći. A da želiš Susanu Hillberry, Phile, to znamo. Neću trpjeti da je takneš. Ta hrabra žena živi sama s djetetom i starcem u onoj opasnoj dolini. Divim joj se i štitit ću je. To vrijedi za sve, ne samo za tebe, Phile. Sad dosta o tome.

Phil McCromwell bijesno je pogledao Ringa, no ipak je okrenuo konja te se smjestio ispod stijene. Ken je uvidio da se ta usijana glava zna vrlo dobro savladati i kontrolirati.

Kena su svi promatrali.

– Ako me ne želite u društvu – viknuo je glasno – recite to svi, kao i Phil.

– On se sa svakim svada – mrmljao je Ed Stedloe.

– Sve je u redu – mirio je Ringo.

Sjahali su da se malo odmore. Vjerojatno su točno znali kad će stići poštanska kočija koja prevozi plaće za rudare.

Na zapadu je sunce već polako zalazilo. Redmoon Bill je prije tjedan dana znao da će tuda proći kočija. Napokon su je ugledali.

Banditi su se maskirali, a onda uzjahali i krenuli da kočiji presijeku put. Sve je bilo vrlo jednostavno.

Kad je kočijaš ugledao razbojnike, počeo je bičem tjerati konje da brže prijeđu rijeku. Razbojnici su ustrijelili prve konje i kočija se zaustavila. Pratilac transporta koji sjedi uz kočijaša, te dvojica koja su bila u kočiji, počeli su pucati. Riskirali su život za plaće ljudi u rudniku srebra.

No nisu imali izgleda da se izvuku. Jedan je ubijen, dvojica ranjena. Kočijaš je sa svog visokog sjedala skočio u plitku vodu i ozlijedio nogu. Svi su pucali. Ken Cane se nadao da nitko od bandita nije opazio kako je loše gađao. Bio je siguran da nije pogodio nikoga.

Kad se kočijaš htio podignuti iz rijeke, Cane je potjerao konja na njega. Kočijaš je ponovno pao u vodu. Cane mu je zapravo spasio život, jer je Phil McCromwell već nanišanio u njega.

Opljačkali su trideset tisuća dolara.

Banditi su se razdvojili i krenuli u nekoliko različitih smjerova.

Ken je jahao s Ringom Maverickom koji je nosio vreću s novcem.

Ovoga puta nisu išli u Silverhole jer je bio predaleko. Nakon tri dana jahanja stigli su u neki usamljeni logor. Pripadao je nekom mješancu i njegovoj ženi Meksikanki, koja je inače kuhala bandi.

Iako su u prepadu sudjelovala samo osmorica, Cane je od plijena dobio osam stotina

dolara. Ni ostali nisu dobili više.

Cane je sada bio više nego siguran da izvan bande ima još mnogo ljudi koji sudjeluju u igri. Nije stoga čudno što su već tjedan dana prije znali za transport. Netko je stalno dobivao novac od bande, neki poštanski agent ili činovnik banke.

X

Prošla su dva tjedna, a banda se još skrivala. Onda je od Redmoon Billa stigla vijest da su sve potjere odustale.

Banditi su po dvojica jahali u različitim smjerovima. Ringo je osjetio da ga Ken poštuje kao vođu. Znao je također da je Cane podjednako dobar borac kao i on. Bio je zadovoljan da ima kraj sebe takva čovjeka.

Jahali su od mjesta do mjesta. U njima je Ringo dobivao obavijesti.

Ken Cane je tih dana mnogo vidio i zapamtio.

U nekom malom mjestu ponovno su sreli Redmoona Billa. Ringo mu je predao ostatak od trideset tisuća dolara. Redmoon Bill je brojio, a zatim novčanice slagao u dvanaest različitih svežnjeva. Kad je to završio, izvadio je iz džepa notes te počeo upisivati izbrojene svote.

Ken je shvatio da je Redmoon Bill i glavni knjigovođa i blagajnik bande.

— Ako malo razmislim, onda mi, koji smo obavili najteži dio posla, zapravo dobivamo najmanje — mrmljao je Ken.

Redmoon Bill i Ringo Maverick su se smijali.

— I ja sam nekoć razmišljao tako. U međuvremenu sam spoznao da se to isplati. Ako imaš prave ljude na pravom mjestu, uvijek si dobro i pravovremeno obaviješten, a to stoji dosta novca. Pogledaj!

Pokazao je podeblji svežanj novčanica.

— Ovo je za pisara šerifa iz Santa Cataline — rekao je Ringo. — Od njega dobivamo mnogo korisnih informacija. Od njega smo saznali da je tvoj bijeg iz zatvora bio pravi.

— Zašto ne bi bio pravi? — žestio se Cane.

Gledali su se.

— Svašta bi se moglo reći, a našli bi se i razlozi. U svakom slučaju, uvjereni smo da se nisi prodao šerifu Higginsu i saveznom šerifu Blaineu da bi nas uništio. Pisar ih je nekoliko puta prisluškivao. Već bi se odali. Dakle, Cane, vjerujemo ti. Međutim, mora ti biti jasno da od nas ne možeš otići kad hoćeš. Želimo se obogatiti i zato neko vrijeme moramo ostati zajedno u poslu. Nitko ne može odustati svojevorno.

Ken Cane je oklijevajući kimnuo.

— Shvatio sam to. Smatrao sam da ste dobro organizirana banda. Sad mi je jasno da ste prava organizacija, ali organizacija koja bi se odmah raspala, kad bi negdje popustilo. U redu, vjerujem da ste dovoljno pametni da prestanete u pravo vrijeme. Krčag ide na vođu dok se ne razbije, zar ne?

— Znamo to dobro — smijljio se Redmoon Bill, zatim je spakirao svežnjeve novčanica.

— Odjahat ćete sada do ranča »Apaški izvor«. Ondje ćete dobiti obavijesti.

XI

Dva dana jahali su Ringo i Ken do malenog i skrivenog ranča koji je vodio neki šutljivi Teksašanin, a pomagala su mu dvojica Indijanaca. Bio je to ranč na kojem su se uzgajali konji i mazge. Kad su se Ken Cane i Ringo Maverick pojavili, većina momaka iz bande bila je već ondje.

Phil McCromwell stigao je također.

— Onaj, revolveraš Cane još je tu! Ringo, zar ga se nisi mogao usput riješiti? Ne sviđa mi se, nikad mi se nije sviđao. Ringo, on ne pristaje k nama, potpuno je drugačiji od nas.

Phil McCromwell nije mogao šutjeti.

— U redu je, Phile, — umornim glasom odgovorio je Ringo. — Ne želim ovdje nikakve svade.

— Do đavola, ne podnosim Canea! Instinkt me još nikada nije prevario. Kažem vam posljednji put da ćete požaliti što me niste poslušali. Kako to ne osjećate? On je drugačiji od nas, a ipak ostaje s nama. Zar ne uvidate da je to opasno? Najradije bih ga izazvao, bez obzira što je brz revolveraš. Bilo bi to najjednostavnije i najbolje rješenje za nas. Uvjeran sam da bih te pobijedio, Cane!

Phil McCromwell zaista je izazivao Canea, koji je napokon prihvatio izazov.

— Pokušaj, ti, mala stjenico! Pokušaj već jednom. Već mi je dosta tvog zanovijetanja. Pokušaj, ako te svrbe prsti. Onda nećeš trebati trošiti pogani jezik na beskorisne brbljarije. Razloge za borbu imaš. Znam da želiš Susanu Hillberry, a ja ti smetam na tom putu.

Phil McCromwell se sasvim umirio. A onda je odjednom počeo drhtati kao pobješnjeli pas.

Ringo Maverick je izvukao revolver iz korica.

— Kunem se da ću ustrijeliti onoga tko prvi povuče. Ne želim svade. Phile, jamčim za Kena. I Redmoon Bill se slaže sa mnom. Svi znamo da si poludio za mladom ženom u Zelenoj dolini. Kad si se posljednji put napio, svima si pričao da si izgubio glavu za njom i da ćeš učiniti sve da je dobiješ. Upozoravam te, Phile!

Mali revolveraš nije se smirio.

— Već ću te uloviti, Cane. Naletjet ćeš mi kad-tad.

Ljutito je napustio skupinu.

Ringo Maverick je vratio revolver u korice.

— Sa svakim od nas se porječkao ali s tobom nikako da prestane, Kene. Uvjeran sam da je ljubomoran zbog Susane. Sanja je, a kad je pijan stalno govori o njoj. Morat ćemo pripaziti na njega.

Ostali su na ranču do slijedećeg dana poslije podne.

Tada je na izmučenu konju dojahao glasnik koji je Ringu Mavericku dao neku obavijest. Ringo je odmah ljudima zapovjedio da osedlaju konje. Kad su polazili, povelili su i dvanaest snažnih mazgi.

Jahali su cijelu noć, a zatim se cijeli dan odmarali na skrovitom mjestu. Sljedeće noći jahali su oko tri sata.

Bila je ponoć kad su stigli do poštanskog puta. S brežuljka u dolini San Pedra promatrali su poštansku postaju. Prozori na zgradama bili su još osvijetljeni.

— To je ovdje — javio se Ringo. — Tu će se pošiljka srebra zaustaviti da bi izmijenili konje i doručkovali. Na ovoj postaji žive samo trojica. Starac, njegov sin koji vodi postaju i jedan Meksikanac koji se brine o konjima. Uzjahat ćemo i zauzeti postaju.

Pogledao je Kena Canea.

— Sada možeš pokazati što znaš. Čuo sam da imaš šerifsku zvijezdu?

— Zvijezdu pomoćnika saveznog šerifa. Kad sam onda bježao, potražio sam u šerifovoj kancelariji svoj revolver i novac. U ladici sam našao i zvijezdu. Uzeo sam je i pomislio da bih je jednom možda mogao upotrijebiti.

— Sada je možeš upotrijebiti — Ringovi zubi zabljesnuli su na mjesecini. — Uzmi trojicu momaka i glumi šerifa koji goni bandite. Zauzmi postaju i sveži ljude koje nađeš unutra. Mi ostali pripaziti ćemo da vas nitko ne iznenadi.

— Ja ću s njim! — javio se Phil McCromwell. — Zanima me kako će to izvesti.

— Zašto ne? Možda ćeš pri tom nešto naučiti, mali!

Cane je izabrao još dvojicu, a onda je prikopčao zvijezdu na prsluk.

Jahali su prema postaji. Ubrzo su se ugasila svjetla u kući. Čuli su, znači, topot njihovih konja. Pas je počeo lajati.

— Rasporedite se oko kuće — rekao je Cane glasno.

— Pazite da nitko ne pobjegne!

Dvojica njegovih pratilaca odjahala su svaki na jednu stranu. Ken Cane i Phil McCromwell stajali su pred kućom. Konji su im bili nemirni, jer su nanjušili vodu u zdencu. Nervirao ih je i pas koji je lajao kao da je poludio.

S uskog prozora začuo se zvižduk. Pas je prestao lajati, a onda se oglasio čovjek iz kuće.

— Hej, tko je tamo? Zašto ste opkolili postaju? Što to znači?

— Ja sam kapetan Blain, Stapp Blain, pomoćnik saveznog šerifa. Gonim bandite. Možda su se zaustavili ovdje u postaji. Imate li goste?

Pitanje je postavljeno energično. Ken Cane je dobro igrao svoju ulogu.

— Nemamo gostiju — odgovorio je čovjek iz kuće. — Ovdje se nitko ne bi mogao sakriti, jer pas laje. Dopite bliže prozoru, da vidim da li ste zaista šerif. U ovoj prokletoj zemlji ne može se nikome vjerovati.

Ken je malo oklijevao, a onda se približio. Čovjek nije zapalio svjetlo u kući, ali je zahitjevao od Kena da upali šibicu. Ken je malo oklijevao. Što će biti ako on poznaje pravoga Stappa Blainea?

Morao je riskirati. Pobrinuo se da šibica gori samo toliko koliko je potrebno da osvijetli šerifsku zvijezdu.

Imao je sreću. Čovjek na prozoru javio se ponovno.

— Sve je u redu. Znam da je pomoćnik saveznog šerifa plavokos i plavook. Trenutak!

U kući su ponovno upaljene svjetiljke. Vrata su se otvorila. Voditelj postaje i Meksikanac prišli su bliže.

— Ako želite pogledati, izvolite!

— Rado bismo se malo odmorili, nahranili i napojili konje — promrmlija je Ken Cane.

Phil McCromwell se približio držeći u ruci revolver spreman na pucanje.

— A sad, ruke u vis, glupani!

Ken Cane je u međuvremenu ušao u kuću. Bila je uređena poput gostionice. Do kuhinje je vodio hodnik. Na lijevoj strani hodnika je soba u kojoj je bio starac.

— Ah, što to vidim? Šerifsku zvijezdu? Lovite bandite? Oh, imam staru pušku s kojom sam lovio bizone, ja ću...

— Sve je u redu, djedice, mi smo banditi koji smo upravo zaposjeli ovu postaju. Nemojte se zbog toga uzbuđivati. Idite ponovno u krevet.

— Nikad se ne uzbuđujem!

Phil McCromwell utjerao je dvojicu ostalih muškaraca u kuću.

— Sada ćete nam najprije dati nešto za jelo.

Sve je išlo jednostavno i lako, točno po planu. Pronašli su u postaji tri puške, tri revolvra i staru pušku za bizone. Zaposjeli su postaju točno kako su predviđjeli.

Oko podneva su odveli konje i mazge iza brežuljka, da ne bi u koralu bili sumnjivi. Ljudima

iz postaje Ringo je objasnio što će im se dogoditi ako upozore pratioce transporta.

Kad je svanulo, banda Ringa Mavericka razišla se svuda naokolo, u sjeniku, drvarnici, kući.

Malo zatim stigla je kočija. Poslije naporne noćne vožnje snažni šesteropreg bio je na kraju snaga.

Kad se kočija zaustavila pred postajom, već je čekalo šest odmornih konja. Sve se doimalo mirno i uobičajeno.

Oprez vozača i dvojice pratilaca naglo je popustio. Bili su umorni i gladni nakon naporne noći. Naručili su jaku kavu i zajuttrak.

Znali su da će vođa postaje i njegov pomoćnik sami zapregnuti nove konje, a unutra će ih poslužiti starac.

— Sve je već na stolu — reče stari. Začuo se zvižduk. Ringo Maverick, koji je zazviždao, pojavio se na ulaznim vratima s revolverom u ruci.

Banditi su se pojavili sa svih strana, iz svih uglova kuće, sjenika, drvarnice. Opkolili su kočiju.

— Žao mi je, Jorge, ali banda nas je zarobila — rekao je starac vozaču.

Nije opaljen ni jedan hitac. Sve je išlo glatko, pa je Ken Cane bio sretan. Dovedi su konje i mazge i na njih tovarili srebro iz kočije. Bilo je četrnaest srebrnih poluga po pedeset kilograma. Nakon nekoliko minuta mazge su bile natovarane.

Otjerali su konje koje su našli u postaji, tako da će trebati nekoliko sati dok ih ne pronađu.

Banditi su uzjahali.

Ken je vodio dvije mazge. Bio je na čelu kolone. Ostali su išli za njim. Prvi iza njega bio je Phil McCromwell koji je također vodio dvije mazge.

Nakon dvije stotine matara skrenuli su s puta prema rijeci San Pedro, a zatim prema planinama Gil Range da se sakriju.

Iznenada je iza njih odjeknula stara puška za bizone, ona ista koju su ostavili u postaji u uglu sobe, misleći da je suviše stara i zardala. Posljednji u redu jahao je Ed Stedloe. On i Ringo Maverick nisu vodili mazge. Možda je upravo zbog toga Ed Stedloe izbjegao metak koji je pogodio jahača do njega. Banditi su pobjesnili. Ostavili su mazge, okrenuli konje i uz divlji urlik krenuli prema postaji.

— Sve ćemo ih pohvatati! — Ringo Maverick bio je divlji kao i njegovi ljudi.

Krenuli su za njim, samo je Ken Cane ostao, smatrajući da netko mora brinuti o mazgama. Ponovno se oglasila stara puška. Starac je punio pušku nevjerojatno brzo. I ovaj hitac je pogodio. Opet je pao jedan bandit. Prije nego su se približili kući, oglasila se stara puška po treći put. I treći razbojnik je pao.

Nevjerojatno. Ovako precizno gađanje banditi nisu očekivali. Četvorica preostalih shvatila su da će stari uskoro zapucati i po četvrti put, i da će vjerojatno još jedan od njih pasti. Sad su još bliže kući, još bolja meta.

Banditi su se priljubili konjima uz vrat te počeli bježati. Još nisu ni stigli do Kena i mazgi, a stara puška oglasila se po četvrti put. Pogoden je Ed Stedloe, ali je ostao u sedlu. Ken je već potjerao mazge, pa su samo nastavili jahanje. Stari borac iz postaje nije se predavao. Iako je udaljenost bila velika, opalio je još jednom. Pogodio je konja Ringa Mavericka, pa je ovaj psujući odskočio. Netko mu je priveo neosedlana konja, na kojega je Ringo psujući stavljao svoje sedlo. Odjednom mu je psovka zastala u grlu. Na putu prema postaji pojavili su se neki jahači. Vjerojatno oružana pratnja transporta koja se zadržala malo dulje, jer su konji bili suviše iscrpljeni.

Pucanje stare puške bio im je znak da se događa nešto neuobičajeno. Bila su šestorica. Iako su im konji bili umorni, Ringo je znao da mora bježati s preostalim ljudima. Trojicu ljudi je izgubio, a Ed Stedloe je bio ranjen. Jedva se držao u sedlu. Phil McCromwell pridržavao ga je da ne padne. Usprkos srebru koje su opljačkali, cijeli pothvat bio je promašen. Starac sa zardalom puškom ubio je nekoliko bandita.

Rado bi okrenuli konje i ubili starca, ali uz pojačanje koje je stiglo, to nisu mogli. Osim toga, ubrzo će uhvatiti konje koje su pustili iz korala, a onda će početi potjera.

* * *

Nakon nekoliko kilometara jahanja, Ringo Maverick i Phil McCromwell zaostali su s

Edom Stedloem koji se onesvjestio. Rana mu je jako krvavila.

Ken Cane i Larry King gonili su dvanaest mazgi natovarenih srebrom i zalihama vode. Nakon sat vremena Ringo ih je sustigao.

— Phil i Ed jašu polako. Privezali smo Eda za konja.

Jahali su paklenskim tempom. Oko podneva, kad je sunce pripržilo, mazge su podivljale.

— Samo gomila žena bila bi mušičavija od ovih životinja — žestio se Larry King.

Jahali su cijelu noć. Tek slijedećeg dana oko podne stigli su u Zelenu dolinu. Zgrade farme vidjele su se već izdaleka. Jezero i potok koji je vijugao dolinom ljeskali su se na suncu.

Kenove umorne oči tražile su Susanu, Pabla i malog Billyja. Ugledao je Susanu pokraj kuće kako u vrtu vješa rublje. Mali Billy igrao se na ljuljački koju mu je načinio Cane. Pablo je radio u blizini.

Ali i oni na farmi su vidjeli njih. Krenuli su prema kući. Ken Cane je bio zadovoljan, kad je to vidio. Znači da je na farmi sve u redu. Nisu ih posjetili Apaši niti drugi banditi. Činilo se kao da vrijeme stoji u dolini. Sve je tako mirno. Samo su se boje u prirodi malo promijenile. Uskoro će žetva. I krumpir je dobro rodio.

Za Kena Cane bio je to povratak kući. Na trenutak je zaboravio sve teškoće i opasnosti koje još stoje pred njim i koje tek mora savladati.

Mazge su počele galopirati kao pobješnjale. Htjele su na

vodu. Jahači su ih slijedili. Ken se sjetio prizora koji je ovdje doživio prije nekoliko mjeseci s ovim istim banditima. I on se sručio u jezero poput ostalih.

Kad se osvježio, uzeo je svoga konja i krenuo prema kući.

Susan Hillberry mu je krenula u susret. Billy ju je vukao za ruku da požuri.

— To je Ken! Ken je ponovno ovdje, mama! Dobri, veliki dragi Ken opet je kod nas!

Dječak je bio izvan sebe od veselja. Na Susaninim usnama bio je pomalo zbunjen ali radostan osmijeh. Nije mogla shvatiti zašto je Ken s banditima. Ništa joj nije palo na pamet, osim da je pobjegao te sam postao banditom.

Ipak mu se prijateljski smješkala. U njezinu pogledu otkrio je dobrodošlicu i zabrinutost. Podigao je malog Billyja a onda ga zagrljio.

— Moramo glumiti ljubavni par, Susan. Moraš mi pomoći! S banditima sam, ali po šerifom nalogu. Pomozi mi! Pozdravi me kao ljubavnika koji se vratio! Banditi nas gledaju, a potrebno mi je vremena da ti sve objasnim. Molim te, pomozi mi!

Govorio je tako brzo da nije odmah sve shvatila. Približila mu se, podigla na prste i poljubila ga.

Iza sebe su začuli grubo mumljanje Phila McCrowella.

— Prekinite s ljubakanjem! Ovdje čovjek umire i krajnje je vrijeme da ga smjestimo u krevet. Dodi, Cane, pomozi mi. Tvoja draga će nas sada pustiti u kuću.

Ken i Susan su se još gledali. Shvatila je da on igra opasnu igru.

XII

Nakon sat vremena, Ed Stedloe je bio zbrinut. Susan se brinula o njemu. Bilo je očito da neće dugo živjeti.

Ken i Susan do sada nisu bili ni minutu sami. Phil McCromwell bio im je stalno za petama. Čak kad je Ken krenuo prema jezeru da se okupa, slijedio ga je.

Susan i Pablo spremali su večeru. Dok su banditi večerali na verandi, Susan je odnijela sina u krevet.

Ken je našao Susan u kuhinji.

— Prošećimo do jezera — rekao je mirno.

Napustili su kuću i krenuli prema jezeru. Sjeli su na klupu pod drvećem. Rekao joj je sve, imena mjesta, ljudi, naročito joj je opisao ulogu Redmoona Billa. Nije zaboravio niti knjižicu u koju je upisivao zaradu bandita i njihovih suučesnika, kao ni šerifova pisara u Santa Catalini.

— Još jednom ću ti sve ponoviti. Nakon našeg odlaska moraš sve zabilježiti da ne zaboraviš. Šerif i pomoćnik savezni šerif sigurno će uskoro navratiti u dolinu. Moraju dobiti točne informacije. Uzet će Pabla i Cochisea. Namazat ću potkove svoga konja i mazgi, tako da će putem ostajati miris koji će Cochise odmah osjetiti, pa će moći pratiti tragove. Neka ti u zamjenu za Pabla ostave

dvojicu ljudi zbog zaštite. Nitko ne zna postupati sa psom kao Pablo.

Kad je zašutio, čuo je u mraku kako uzbuđeno diše. Okrenula se prema njemu i položila mu ruke na ramena.

— Misliš li, da ćeš onda od vlade dobiti pomilovanje i da više nećeš morati bježati, da ćeš moći početi iz početka i...

Glas ju je izdao.

— Da — rekao je mirno. — Moći ću početi iz početka.

— Onda ćeš moći bez teškoća dalje putovati svijetom — rekla je polako. — Više neće biti potrebno da se skrivaš u osamljenoj dolini.

— Želim se vratiti i ostati ovdje zauvijek, ako ti to želiš. To sve i činim zato da bih mogao ostati u Arizoni bez straha da će me na tvojoj farmi uhapsiti. U ovoj dolini s tobom proveo sam najsretnije trenutke svog života. Volim Billyja i...

— I mene? — Oh, osjećam to.

Zašutjela je iznenađena. Ken Cane je bio sretan.

— Kene, ne znam da li ću te ikad moći tako voljeti kao što sam voljela Jeffa — počela je oklijevajući. — Prošlo je tek nekoliko mjeseci otkako sam ga izgubila. Poštujem te. Uvijek ću se veseliti kad dodeš k nama. Veselit ću se od srca i...

— Dovest ću nekoga tko će mi pomoći. Muškarce i žene. Imam mnogo novca. Navodnit ću ovu zemlju, osnovati naselje. Ubrzo će biti desetak farmi u ovoj dolini. Ali tek nakon godinu dana, ili možda dvije, kad sve ovo bude gotovo. Tek onda pitat ću te da li hoćeš postati

mojom ženom. Prije ne, Susan. Najprije moram nešto stvoriti. Ali, što ja to govorim? Tko zna da li ću preživjeti. Zaboravi sve što sam rekao o našoj budućnosti. Ja...

Prekinuo ga nečiji glasni povik.

— Cane, dodi ovamo! Dosta je bilo ljubakanja u mraku, treba raditi. Mazge čekaju. Trebam li doći po tebe?

Bio je to Phil McCromwell. Činilo se da je pripit.

Ken Cane je znao da Susan uvijek ima u kući zalihu čistog alkohola. S njim je očistila Edovu ranu. Phil McCromwell ga je vjerojatno našao i napio se.

— Cane, ako ljepotica iz Zelene doline nije zadovoljna, mogu te zamijeniti. A sada dolazi ovamo! Ili misliš možda da si ovdje samo zbog zabave, a mi da radimo?

Sad je bilo jasno da je dobrano potegao iz boce.

Ken je uzdahnio.

— Čini se da ću morati konačno srediti toga momka. Sad mi je zaista dosta. Oprosti, Susan, ovo je sada gruba stvarnost, zaista moram...

Pogladio ju je po kosi. Shvatio je da je to njegov oproštaj s njom. Iznenada se podigla na prste i poljubila ga, a onda se odmaknula. Ostao je bez riječi. Ne, nije to bio poljubac zaljubljene žene. Bio je to poljubac žene zabrinute za muškarca na njegovu teškom putu, topao, srdačan.

Oboje su znali da riječi nisu potrebne. Ken se okrenuo i pošao prema kući. Čuo je vikanje Phila McCromwella.

— Sad ću dovesti toga zaljubljenog mačka. Sad idem po njega!

— Phile, napio si se — bio je to Ringo Maverick. — Ostavi svadu! Prokleta stjenice! — Zar si se baš sada morao napiti i poblesaviti? Spremi revolver. Jesi li čuo?

— Sad ću dohvatiti toga Canea — vikao je i dalje McCromwell, a onda je dva puta zapucao u zrak.

Ringo Maverick i Larry King držali su se malo po strani. Vjerojatno su znali da je Phil McCromwell opasan kad se napije. Pio je čisti alkohol, nikakvo čudo da se ne može kontrolirati.

Kad mu se Cane približio, uperio je revolver u njega.

Hej, revolverašu Cane! Sad ćemo se boriti. Stoj tamo gdje jesi. Ova razdaljina je dovoljna. Sad ćemo ustanoviti koji je brži od nas dvojice. Pobjedniku će pripasti ljepotica iz Zelene doline. To je cijena. Dobra nagrada pobjedniku.

Počeo se suludo smijati. Alkohol ga je potpuno svladao. Nije spremio revolver u korice već ga uperio u Canea.

— Čovječe, sad ćemo početi. Izvući ćeš revolver i ciljati u mene. Hajde! Brojim do tri, a onda počinjem. Sam ćeš biti kriv ako propustiš priliku. Jedan, dva.

Kenova ruka se iznenada pokrenula. Znao je da će morati povući. Jedino se nadao da, s obzirom da je noć, McCromwell neće vidjeti da je povukao revolver.

A onda je Cane dobio pomoć. Bio je to pas Cochise koji je ci-

jelo vrijeme drijemao na verandi dok su banditi ondje jeli. Privukao se iz sjene poput vuka, a onda je skočio. Dohvatio je Philovu ruku u kojoj je držao revolver. McCromwell je zapucao, ali se metak zabio u zemlju pred njegovim nogama. Zaurlao je poput ranjene životinje i nasumce zapucao još dva puta.

Cane se kretao nevjerojatno lagano i tiho. Prišuljao mu se i udario ga desnicom. Odvojio je Cochisea od McCromwella i zapovjedio mu da se makne.

Cochise je odmah poslušao. Podvio je rep i podvukao se tiho na verandu.

Zavlada je tišina.

— Žao mi je, Ken — javio se Ringo Maverick. — Phil je našao bocu alkohola u ormaru u kuhinji i ispraznio je prije nego smo opazili. A kad je pijan, ubio bi i najboljeg prijatelja zbog gluposti. Sad ćemo sa tima imati mira...

— Ne, ja ću ga osvijestiti. Potrebno nam je. Mora uraditi svoj dio posla kao i ostali. Doves ću ga ja pamtiti. Ken podigne revolveraša sa zemlje i povede ga prema jezeru.

Ringo Maverick i Larry King gledali su za njima. — I oni su bili ljuti na McCromwella. Kad je Maverick okrenuo glavu prema kući, vidio je iza ugla starog Pabla kako stoji s puškom u ruci.

Bio je tako dobro sakriven da ga ni Cane nije opazio.

— Pablo, zar bi opalio? — pitao ga je Ringo Maverick.

— Da pas nije skočio, raznio bih ga u komadiće ovom sačmaricom. Taj gad je uvrijedio senjoru. Trebalo bi ga...

Zašutjela su sva trojica. Čuli su kako Cane baca u vodu pijanog McCromwella.

— Hej, Cane, on ne zna plivati — viknuo mu je Ringo Maverick.

— Bez brige, neće se utopiti!

XIII

Dva dana jahali su prema istoku, izbjegavajući sve važnije putove. Ringo Maverick je vrlo vješto vodio karavanu i zametao tragove iza sebe. Naporno jahanje iscrpljivalo je i ljude i životinje.

Ken Cane se cijelo vrijeme pitao u koji grad i u koji rudnik zapravo jašu.

Saznao je to tek četvrtog dana. Bio je to rudnik Merville. Iako je bila noć, Cane je vidio da je od malog rudarskog logora izrastao pravi grad. Pred samim gradom krenuli su prema jugu, dakle u smjeru El Pasa koji je odavde udaljen stotinu i dvadeset kilometara. Ujahali su u kanjon po kojemu je odjekivao topot kopita njihovih konja.

Na kraju kanjona bila je mala dolina. Nekoliko drugih kanjona završavalo je također u njoj. Uz potok, koji se u vodopadu rušio sa stijene, bilo je rudarsko okno, a u blizini talionica.

Potjerali su mazge pored topionice prema zgradama rudnika. Upravna zgrada bila je njihov cilj.

Odněkud su se pojavila dvojica čuvara s puškama i psom. Na jednoj kući otvorila su se vrata. Neki nezgrapni muškarac pomolio je glavu.

- Ringo, jeste li to vi?
- U redu je, Paul, to smo mi!

Sjahali su i mazge oslobodili tereta. Već je bilo spremno nekoliko kola u koja su pretovarivali srebrne poluge. Na kolima je bilo ispisano ime rudnika Aurora.

Ringo Maverick i njegovi momci konačno su se mogli okupati i nešto pojesti.

Nakon jela zadržali su se malo u dnevnoj sobi. Pojavio se vlasnik rudnika i talionice. Kendall Cane se iznenadio kad ga je ugledao. Bio je vrlo otmjen i ugladen.

Promatrao je Canea.

- Tko je to, Ringo?

– Kendall Cane. Redmoon Bill ga je provjerio. Dobar je i povjerljiv. Imali smo velike gubitke, jer...

Ringo Maverick podnio mu je iscrpan izvještaj o svemu što se događalo proteklih tjedana.

– Nećemo ostati dužni onom starcu s puškom za bizone – prekinuo je Phil Ringa.

– Zbog njega se moj prijatelj Ed Stedloe dugo mučio i na kraju umro. Ubit ću tog starog jarca.

Gurnuo je prazan tanjur ispred sebe.

– Umoran sam do iznemoglosti. Gotovo sam zaboravio koliko mrzim Canea.

Ljudi oko stola šutke su ga gledali.

– Mi još nismo završili, Cane. Onda sam bio jako pijan, a i pas ti je pomogao, ali...

– Idi spavati, Phile – prekinuo ga je grubo Maverick.

Phil McCromwell ga je izazovno pogledao.

– Još tvrdim, Ringo, da on ne pripada nama, da će nam na neki način donijeti nesreću. Čak ako i Redmoon Bill drži do njega, svejedno tvrdim...

– Sve je u redu, Phile. Ne samo Redmoon Bill, nego i ja ga cijenim – prekinuo ga je Ringo Maverick. – Sad svi na spavanje.

– Kad će srebro biti odvezeno oдавде i kad ćemo dobiti novac? – obratio se Ringo Maverick vlasniku rudnika Paulu Bennetu.

Ovaj je cijelo vrijeme promatrao Canea, a onda se obratio Philu McCromwellu.

– Slažem se s tobom da on nije poput vas, ali to nisam ni ja, pa ipak izvanredno surađujemo. McCromwellu, ako Redmoon Bill i Ringo Maverick za njega jamče, onda je to posve dovoljno. Ne želim među ljudima svade.

Glas mu je postao oštar. Bilo je jasno da od Phila McCromwella ne očekuje suprotstavljanje.

– Srebro će najvjerojatnije biti otpremljeno prekosutra – odgovorio je na Ringovo pitanje. – Tada će u talionici opet biti dovoljno poluga iz drugih rudnika spremnih za transport. Osim toga, moj rudnik i još neki drugi rudnici imat će oko šest poluga spremnih za isporuku. Što se tiče vašeg novca, možete ga dobiti sutra. Najprije se dobro ispravajte.

– Da, ovog puta bilo je loše – javio se Larry King.

Ken Cane ležao je na krevetu pokraj prozora. Konačno se mogao opustiti. Noć je bila pravo osvježanje nakon napor-

nog i vrućeg dana. Cane bi rado zaspao, ali stalno ga je proganjala misao što će biti sada, što će se dogoditi? Sve je bilo tako neizvjesno. Također se pitao da li će ga šerif Higgins i pomoćnik saveznog šerifa uz svu pomoć Cochisea moći slijediti? Kad će se pojaviti ovdje? Da ih možda nije nešto spriječilo da krenu u potjeru? Napokon je zaspao poslije ponoći.

Cane se probudio već nakon četiri sata. Bio je potpuno budan i svjež. Znao je da ga je instinkt probudio. Instinkt lutanice i usamljenika. Kao da mu zvono zvuči u glavi, upozoravajući ga na opasnost koja mu prijeti. Čuo je topot konja. Životinja je bila umorna.

Cane se lagano uspravio na krevetu. Vani se danilo, iako je u kanjonu još bilo mračno. Cane je morao saznati tko je to došao i zbog čega. Prisluški-vao je na vratima. Obuo je čizme i pripasao revolvere. Iskrao se kroz niski prozor sobe u kojoj je spavao. Krenuo je nečujno prema upravnoj zgradi u kojoj stanuje Paul Bennet. Morao je neopažen proći stotinu metara. Znao je da su negdje u blizini naoružani čuvari i pas, a vremena nije bilo napretek. Pas je lajao, ali ga je netko odmah umirio.

— Tko dolazi? Tko je to? — pitao je netko grubo.

Cane nije čuo odgovor. Šteta, odmah bi znao tko je. Morat će to tek saznati. Ako ništa drugo, sada makar zna gdje su čuvari sa psom.

Skrenuo je nadesno. Naoružani čuvari bili su pred uprav-

nom zgradom. Razgovarali su s jahaćem. Možda će umornog konja odvesti u koral. Cane je krenuo prema stražnjoj strani kuće. Čuo je kako Paul Bennet glasno pita tko je to.

— To sam ja, Redmoon Bill. Ah, to je bilo jahanje! Reci mi brzo jesu li Ringo i momci već stigli sa srebrom? Je li Cane s njima?

— Ovdje su. Uđi. Moji ljudi će se pobrinuti za konja.

Vrata su se konačno zatvorila, ali Cane je nastavio. Stigao je iza kuće i ušuljao se kroz stražnja vrata koja nisu bila zaključana, jer nisu imala bravu. Stalno ga je proganjala misao što to treba da znači da je Redmoon Bill došao čak ovamo? Zbog čega je jahao pet dana?

Cane se našao u malom hodniku koji vodi prema ulaznim vratima. Desno i lijevo bila su vrata soba.

— Onda, brate, što se dogodilo? — čuo je Cane Paula Benneta.

Nazvao je Redmoona Billa bratom! Detaljno je opisivao što se dogodilo. Cane se divio domišljatosti toga momka.

Paul Bennet, koji je u međuvremenu stavio pred njega jelo i kavu, hodao je nemirno po sobi.

— Sada će, znači, doći potjera po tragovima koje im je ostavio taj Cane, zar ne? Znači, potjera, koju vodi pas nije više daleko? Odakle uopće znaš za tog psa? Jesi li bio na farmi?

Caneu je zastao dah. Kroz ključanicu je virio u sobu. Sasvim dobro je vidio Redmoona Billa koji se vjerojatno zove Bill Bennet, ako je Paulov brat.

Redmoon Bill se nasmijao.

— Naravno bio sam tamo. Poveo sam se sobom dvojicu valjanih momaka. Ubili smo psa. Budući da smo znali da je Cane ženi i starom radniku zacijelo ostavio mnoštvo informacija morali smo spriječiti da one dođu do šerifa. Odveli smo ženu i dječaka, a starom Pablu zapovjedili da bude miran ako želi da mu gospodarka ne strada. Čak će poreći, ako bude potrebno, da je ikada vidio Ringa Mavericka i njegove ljude.

Cane se s mukom savladao. U međuvremenu je izvukao revolvere iz opasača.

— Što je sada s tom ženom, Bille? — čuo je Paula Benneta. — Odveli ste nju i dijete. Ako se to pročuje, nećemo više nigdje biti sigurni.

— Ništa im se nije dogodilo. Sigurno su već kod kuće. Rekao sam momcima da je vrate kući čim ode potjera. Slušaj, brate, htio sam samo da dobijemo na vremenu. Moramo napustiti ovaj posao, postao je opasan. Morali smo ubiti i starog Pabla i ženu i dijete, isto kao i psa, ali to nismo mogli. Cane je iskusan. Sigurno je mazgama i konjima utrljao u kopita nekakvu smrdljivu mast da ih se lakše prati. Paule, imamo dovoljno vremena da ovdje sve rasprodamo i nestanemo.

— A Ringo Maverick i njegovi ljudi? A Kendall Cane? Što s njim? Hoćeš li sada, kad smo gotovi, našim pomagačima isplatiti ostatak novca? Hoćeš li Canea pustiti da ode?

— Ni jedno, ni drugo...

U tom času upao je Kendall Cane u sobu. Paul Bennet i Redmoon Bill skočili su sa stolica. Bilo je očito da bi ih Cane ustrijelio kad bi išta pokušali. Znali su da ne smiju ništa riskirati.

Još su nešto uočili. Ken Cane je na reveru kaputa nosio šerifsku zvijezdu. Onu zvijezdu za koju je Redmoon Bill vjerovao da je ukradena.

— Ja sam pomoćnik saveznog šerifa. Govorim u ime zakona. Dobio sam potpuno slobodne ruke da činim ono što mislim da treba činiti. Mogu vas poslati u smrt, je li vam to jasno?

Nije bilo odgovora. Stiskali su zube od bijesa ali su kimnuli glavom da su razumjeli. Shvatili su da je Cane prisluškivao. Sad su šuteći čekali što će se dalje dogoditi.

— Bille, vaše dugo putovanje gotovo se isplatilo, ali sam osjetio opasnost. — Obratio se Paulu Benettu.

— Priđite prozoru i pozovite svoje čuvare.

— A onda?

— Zapovjedit ćete da osedlaju tri odmorna i izdržljiva konja. Brzo. Čekat ću samo pet minuta.

Paul Bennet je učinio kako mu je naređeno.

— A što sada?

— Neka Redmoon Bill isprazni revolver — Cane je govorio vrlo mirno.

Bill je samo uzdahnuo. Iluzije su propale. Poslušao je bez riječi. Ispraznio je revolver. Cane je izbrojio šest metaka.

— A sad meci iz opasača.

Ponovno je poslušao. Lice mu je bilo mirno ali napeto. Samo su oči opasno svjetlučale.

Cane je sve metke stavio u džep. Okrenuo se prema Paulu Bennetu.

— Vi imate u džepu derringer. Dajte mi ga. Ne bih želio da dodete u iskušenje, pa da vas moram ustrijeliti.

— Ako je to hapšenje, imamo pravo znati zbog čega smo uhapšeni — bunio se Paul Bennet.

— Ubojstvo, razbojstvo, prijevare, je li dovoljno? Naprijed, gospodine Bennet! Sad sam zaista na kraju strpljenja. Vaš brat je to već shvatio. Objasniti ću vam, gospodine. Ja sam u stupici. Ako vam dam malu šansu, bit ću mrtav. Želim živjeti i zato ne smijem pogriješiti. Ustrijelit ću vas bez razmišljanja. Jeste li konačno shvatili?

Paul Bennet je problijedio. Polagano je izvukao derringer iz džepa.

— Treba uzeti sve ono što će nam trebati na putu. Hranu, vodu, prije svega dosta vode. Jahat ćemo pet dana. Ako malo hrane ponesete, malo ćete i jesti.

— Zar ćete nas voditi u Santa Catalinu? — pitao je Redmoon Bill.

— Pokušat ću.

Gledali su ga kao da je poludio.

— Ako se Susani Hillberry i njezinu djetetu nešto dogodilo, neću vas odvesti u Santa Catalinu. Bacit ću šerifsku zvijezdu, a onda ćete prokleti dan kad ste ugledali ovaj svijet.

U njemu se nagomilalo toliko bijesa da su se bojali da će odmah eksplodirati. Poslušno su pakirali hranu.

Čuli su da su konji ispred kuće.

— Recite ljudima da dobro čuvaju srebro, jer ćete izbivati nekoliko dana.

Paul Bennet je počeo psovati, ali je ipak poslušao. Čuvari su se udaljili. Vjerojatno su mislili da je Redmoon Bill donio neke važne vijesti i zato šef mora na put. S obzirom na to da im je naređeno da čuvaju srebro, nije im bilo ništa sumnjivo.

— Krećite. Jahat ćete ispred mene. Pucat ću na svaki sumnjivi pokret.

Slučajnom promatraču bilo bi smiješno kako ova dvojica slušaju bez pogovora. Nisu mu dorasli i dobro su to znali.

Uzjahali su. Čuvara nije bilo u blizini. Vjerojatno su na svom redovnom obilasku.

Svitalo je. Uskoro će u rudniku početi novi radni dan. Kad su se približili baraci pokraj upravne zgrade, Cane je izvukao revolver i ispalio dva hica prema prozoru, kroz koji je maloprije pobjegao. Bio je siguran da će se netko od ljudi probuditi.

Imao je pravo.

— Do đavola, tko to tamo puca? — začuo se Ringov glas. Promolio je glavu kroz prozor.

— Hej, što je to?

— Mala utrka do Santa Cataline — odgovorio mu je Cane.

— Mladiću, vodim Redmoona Billa i njegova brata Paula Benneta u Santa Catalinu!

Potjerao je konja i obratio pažnju na uhapšene. Pokušao

je izračunati kolika mu je prednost. Nadao se da će Ringo Maverick pokušati sve do oslobodi partnere.

Cane ih je želio namamiti u Santa Catalinu, ili makar što dalje odavde.

Dokle će ih Ringo Maverick pratiti? Koliko će riskirati?

XIV

Kad su prošli grad Merville, sunce je već visoko skočilo. Ken Cane je usporio.

Banditi koji će ga slijediti morat će najprije osedlati konje i spremiti hranu i vodu, a zatim razmišljati što će poduzeti. Ringo Maverick će morati najprije objasniti Philu McCromwellu i Larryju Kingu što se dogodilo. A onda će potjerati konje u paklenom tempu, tako da će već nakon nekoliko kilometara biti umorni. Nastojat će ovu utrku završiti što prije.

Cane će morati upotrijebiti sve svoje znanje i vještinu da ga ne uhvate nego da ih namami što dalje od rudnika.

* * *

Progonitelje je ugledao mnogo kasnije nego što je očekivao. Htjeli su dobiti utrku posljednjom snagom konja. Vjerojatno su očekivali da će Cane sa zarobljenicima imati teškoća, pa neće moći bježati tako brzo.

Cane je pred njima imao prednost od samo osam stotina metara. Ali to ga nije suviše brinulo.

— Sad dolazi velika utrka, prijatelji! Utrka za vaš skupoc-

jeni život! Ako vas pretekнем, ustrijelit ću vas. Jašite ispred mene, ako želite živjeti. Ovo je utrka za vaš život, čujete li?

Znali su da ih Cane neće poštediti, a neće ni promašiti, ako bude pucao. Bili su članovi bande koja ubija i pljačka, koja je otela ženu i dijete. Za otmicu žene i djeteta kazna na Zapadu je — smrt. Znali su da ne mogu pobjeći Caneu.

Jahali su brzo. Redmoon Bill se od umora i bolova od dugog jahanja počeo njihati u sedlu. Svjestan opasnosti u kojoj se nalazi stisnuo je zube i potjerao konja što je brže mogao.

Progonitelji su ih umalo dostigli. Tjerali su konje također bez milosti. Razdaljina se smanjila najprije na pet stotina metara, a onda na samo tri stotine.

— Ako ih ne pobijedimo, uskoro ste mrtvi! — zagrmio je Cane iza leđa Bennetu i Billu. Obojica su se okrenula da vide da li zaista ima revolver u ruci. Nadali su se da s galopirajućeg konja ne može točno gadati, a onda se dogodilo nešto što ih je uvjerilo da je bolje da poslušaju.

Ispred njih je iskočio zec. Začuo se Canov revolver. U usporedbi s njihovim ledima, to je bio sićušan cilj. Zec je poskočio od udarca taneta i pao kao pokošen. Shvatili su da mu ne mogu pobjeći. Njihova jedina šansa bila je da padne Caneov konj.

Ali to se nije dogodilo. Gonioци nisu uspjeli smanjiti razdaljinu između njih. Od početka su suviše brzo tjerali konje, tako da su polagano zao-

stajali na izmorenim konjima. Kad je Cane povećao razmak na kilometar, usporili su. Morat će pripaziti da uvijek jaše najkraćim putem. Ne smije dopustiti da ga negdje presretnu. Znao je također da ih Ringo Maverick ne smije predaaleko pratiti jer ga je vukao ravno u stupicu. Ako banditima ubrzo ne uspije osloboditi uhapšene, odustat će, vratiti se i po srebro, a zatim odjahati u neku drugu državu.

Brežuljci pred njima postajali su sve strmiji. Tu ih Ringo Maverick neće moći dostići. Opasnost se krije u malim kanjonima među brežuljcima. Ken neće moći vidjeti u koji su se sakrili, odnosno da li ga čekaju na izlazu iz kanjona da mu presjeku put.

Cane je s dvojicom uhapšenih ujahao u prilično širok kanjon koji je skretao na desno. Grozničavo je razmišljao, a onda se odlučio. Okrenuo je konja i krenuo natrag tamo gdje je ušao. Sjahao je Bennetu i Billu također je zapovjedio da sjašu. Otjerao ih je daleko od konja, a onda se počeo uspinjati na stijenu da vidi gdje su progonitelji.

Opazio je da ulaze u kanjon južnije od ovoga u kojem su oni. Shvatio je da jedan od njih trojice bolje poznaje ovo područje od njega. Točno je znao da kanjon u koji je ušao skreće na jug i da se moraju susresti. Pitao se što bi se dogodilo da je nastavio jahati kanjonom u koji je ušao. Popeo se na konja i krenuo natrag prema uhapšenicima.

Bennet nije skrivao mržnju. Činilo se da će svaki trenutak skočiti na Canea.

— Stanite jedan uz drugoga tako da se dotičete, kao da ste ljubavni par.

Uzeo je laso sa sedla da ih veže. Shvatili su njegovu namjeru. Oklijevali su.

— Cane, stigli ste do kraja — javio se Paul Bennet hladnim glasom. — Ringo Maverick će se pojaviti svakog časa, a onda...

Cane je objesio laso o sedlo. Podbo je konja, pa je životinja odskočila i gurnula Benneta u rame. Ovaj je pao na leđa.

Redmoon Bill je pravovremeno odskočio, ali se objesio Caneu za nogu, pokušavajući ga skinuti sa sedla. Nije mu uspjelo. Cane ga je revolverom udario po glavi. Paul Bennet se u međuvremenu podigao na noge. Dohvatio je kamen veličine glave i bacio ga na Canea. Imao je sreće, pogodio ga je u prsa. Cane je izgubio ravnotežu i nekoliko trenutaka je bio kao paraliziran. Pao je s konja i brzo se otkotrljao u stranu. Samo je tako mogao izbjeći Bennetov udarac nogom.

Ostavio je revolver i počeo šakama tući Paula Benneta. Bennet je pao preko Caneove noge i ostao ležati na zemlji.

— Mislio sam da ste jači, Bennete. Sjedeći za stolom ne stječe se vještina. Ostanite ležati, ruke stavite na leđa. Svežat ću vas.

Za nekoliko minuta bili su svezani i Paul i Bill.

Cane je izgubio dosta vremena, pa je morao požuriti.

Sada je on slijedio trojicu bandita koji su mu htjeli presjeći put.

Jahao je gotovo tri kilometra, a onda je naišao na njihove konje. Sjahao je i nastavio put pješice. Pred njim su se ispriječile stijene i kratko bodljikavo grmlje. Popeo se na vrh brežuljka. Odozgo ih je dobro vidio kako ga u kanjonu čekaju. Začuo je Philov glas.

— Do đavola, nema ga! Čekali smo dovoljno dugo. Iako je kanjon u koji je ušao dulji i zaokreće, morao je već biti ovdje.

— Ovdje sam, prijatelji — viknuo im je odozgo.

Prenerazili su se. Ringo Maverick ispustio je pravi ratni poklič i odmah počeo pucati. Meci su flijakali tik uz Caneovu glavu. Uzvratilo je vatrom i pogodio Ringa. Metak Phila McCromwela okrznuo je Canea po rebrima. Trznuo se od bola i tako izbjegao Kingovo zrno. Cane je izgubio kontrolu. Pucao je bez prestanka. Odjednom mu nitko više nije odgovarao na vatru. Cane je pod prstima osjetio krv.

Skinuo je maramu s vrata i njome svezao bolno mjesto. Polako se počeo spuštati prema banditima.

Ringo Maverick je bio mrtav. Phil McCromwell i Larry King pogodeni u rame, ali su bili živi. To je, dakle, kraj. Previo im je rane kako je najbolje znao, a onda krenuo po uhapšenike. Morat će ih sada prisiliti da mu pomognu.

Predvečer se pojavio savezni šerif Stapp Blaine s potjerom.

— Dobro da ste stigli, šerife. Ne bih mogao više dugo izdržati, a ona dvojica propalica koja su zdrava, samo čekaju da padnem s konja. Kako ste došli čak ovdje? — obrati mu se Cane smalaksalo.

— Dobar posao, Cane. Naravno, nismo odustali. Palo nam je na pamet da je Susan Hillberry s djetetom možda odvedena, a da su starog Pabla zaplašili. Otmičari su se vjerojatno plašili, pa su ih vratili kući prije nego je trebalo. Šerif Higgins je s njima, a mi smo uz Pablovu pomoć slijedili vaše tragove.

— Jašite u Merville i potražite ondje rudnik Aurora — rekao je Cane.

Umornim glasom ukratko je ispričao što se sve zbilo i gdje će pronaći srebro, a onda je uz Pablovu pomoć sjahao.

— Nije im se ništa dogodilo, Pablo? — pitao je prije nego se onesvijestio.

— Ne, senjor Cane. Vratili su se živi i zdravi. Čekaju vas kod kuće.

Cane je četiri dana kasnije stigao s Pablom na farmu.

Susan Hillberry i mali Billy krenuli su im u susret. Kad je s mukom sjahao, Susan ga je gledala zabrinuto.

Smiješio joj se usprkos bolovima.

— Opet sam ovdje. Nadam se da smijem ostati. Nitko me više neće progoniti — glas mu je postao nesiguran.

Susan mu se nasmiješila.

— Cane, Cane, željela sam da se vratiš kući. Sretna sam što možeš ostati. Nadam se da ćeš ostvariti planove.

— Pomoći ću ti — uzviknuo je Billy, pružajući ručice da ga podigne. Iako ga je cijelo tijelo boljelo, podigao je dječaka u naručje.

— Morat ćeš mi mnogo pomoći, Billy.

XVI

Nakon nekoliko mjeseci Cane je dobio pomilovanje od guvernera. Zahvalio mu je za usluge. Novine su ga opisivale kao junaka, ali njemu to nije ništa značilo.

Uložio je sav svoj novac u Zelenu dolinu, doveo dvadesetak farmerskih obitelji uz čiju je pomoć postavio temelje malom naselju. Postao je farmer i poduzetnik. Tri godine kasnije vjenčao se sa Sussanom Hillberry.

KRAJ

Dorothi M. Johnson

ČASNI OŽILJCI

U rezervatu je prošlog ljeta umro Indijanac Charley Lockjaw (Ukočena Čeljust). Bio je vrlo star. Tvrdio je da mu je 100 godina. Još je kosu pleo u pletenice što su radili samo stariji ljudi iz plemena. Pletenice su bile tanke i bijele, a njegovo staro, divlje lice nalikovalo je na osušenu jabuku. Bio je pogrbljen, slab i drhtav, a glas mu je podsjećao na jadicovanje vjetra u pre-riji.

Umro je u snu, u platnenom šatoru gdje je živio ljeti. Zimu je provodio okružen mladim potomcima u brvnari sa dvije prostorije. Ponekad bi ga prauunci ostavljali samog, a onda bi se opet sjatili oko njega poput psića.

Njegova smrt nije iznenadila nikoga. Indijanskog agenta, neke ljude iz plemena i rančere zapan- jila je vijest da su četiri mlada Indijanca žrtvovala konja na Charleyjevu grobu. Charleyja nisu pokopali na svetoj zemlji. Nikada se

nije ni približio misionarima. Pokopan je u gaju topola pokraj potoka koji nosi ime mrtvog poglavice. Charleyjev šepavi praunuk Joe Walking Wolf (Vuk Koji Hoda), s još tri mlada Indijanca, dovukao je na grob svog konja i tu ga ustrijelio. Bio je to ridan, star sedam godina, sasvim pitom i bez ijedne mane. Mladom Joeu nudili su čak 80 dolara za njega.

Događaj je uznemirio misionara koji je opravdano posumnjao da se u ubijanju konja krije neki mračni, poganski običaj. Tjerao je Joevu majku Mary da otkrije zašto su to mladići učinili, ali ona nije saznala ništa, a ako i je, misionaru nije htjela reći.

Rančeri su bili i iznenađeni, iako ih zapravo nikada nije jako zanimalo što rade Indijanci. Događaj je najduže prepričavao rančer koji je želio kupiti Joeva konja. Joe mu je odgovorio: »Konj nije moj«, iako ga je sam ubio, a i svi su znali da ne pripada nikome drugom.

Agent za Indijance pogodio je što je posrijedi. On je o Indijancima znao mnogo više od onoga što je Savezna vlada od njega zahtijevala. Znao je da konj ne pripada vladi, niti je dio zajedničkog posjeda plemena, nego da pripada Joeu, ali nije želio istraživati, smatrajući da ga se to ne tiče.

Charley je umro prošlog ljeta, ali priča o ubijanju konja počinje još 1941. u vrijeme kad konja kojeg su žrtvovali nije ni bilo.

Te godine započeli su mobilizirati mladiće i svi su samo o tome govorili. Agent je također neprekidno govorio o mobilizaciji. Služio se i tumačem jer je iz iskustva znao da ga ni školovani Indijanci neće razumijeti ako to ne žele.

Iste stvari čuli su i od rančera. Neki od rančera iščekivali su pozive za sebe, svoje sinove i unajmljene kauboje. Mobilizaciju su spominjali i pred Indijancima koje su za dva – tri dolara na dan unajmljivali da im kopaju jarke za odvodnjavanje zemlje, za rad u kuhinji, vrtu i sl.

Agent je neprekidno ponavljao: »Za vrijeme rata niste bili građani i niste morali ići u vojsku.« (Mislio je na prvi svjetski rat, naravno. Sjedinjenje Države još nisu ušle u drugi, samo je započela mobilizacija). »Mnogi su se vaši očevi ipak prijavili u vojsku i bili vrlo dobri borci. Oni nisu morali ići, ali su to jako željeli. Vi ste sada punopravni građani, možete glasati i neki od vas će morati ići. Kada stignu pozivi, razgovarat ćemo ponovo.«

Nekim mladićima pozivi nisu bili potrebni. Borba je dio njihove tradicije, o njoj se govori u pričama mudrih staraca. Imena davno umrlih ratnika ušla su u povijesne knjige i u zimske priče koje su starci pripovijedali oko peći u kolibama nabijenim mnoštvom ljudi, u zraku ispunjenu disanjem i isparavanjem neopranih tijela. (U davna vremena, kada još nijedan od ovih mladića nije bio

rođen, njihovi preci se kupahu u rijekama i izvorima svako jutro, čak i kada su morali lomiti led. Taj običaj nestao je zajedno sa slavnim danima).

Roditelji mladića dobro su se sjećali prošlog rata jer su u njemu sudjelovali. Neki su još čuvali dijelove uniformi, ali priče koje su kazivali govorile su o predalekim predjelima, o mjestima bez značenja za one koji na njima nisu bili. Priče djedova bile su ljepše. Govorile su o šuljanju kroz travu, o molitvama i premazivanju ratnim bojama, o brzim i ostrim akcijama na obali rijeke koju svi dobro znaju. Priče djedova govorile su o precima koji nisu morali marširati i vježbati. Oni su mekano gazili u mokasinama ili jahali goli na brzim, ratničkim konjima. Njima nisu trebale uniforme, dovoljna su bila lica i tijela oslikana mističnim simbolima. U bitkama su se ponosno vijorile orlovske perjanice. Hrabri ratnici usudivali su se pokriti bizonovim kožama, znajući da se obavezuju kako nikada neće ustuknuti. Vođene su bitke bez artiljerije, samo slabim puškama, kopljima sa željeznim vršcima i perjem ukrašenim strijelama. Tada se nije mislilo isključivo na ubijanje, važnije je bilo pokazati hrabrost pred smrću. Najhrabriji nisu ni nosili oružje. Nikoga se nije moralo mobilizirati, a smrt je često bila cijena slave.

Slavne prošlosti sjećalo se još samo nekoliko staraca, a Charley Lockjaw bio je jedan od njih. Počeli su ga cijeniti. Da se rodio prije dvije generacije, mladi bi ga poštovali već samo zato što je star. Ljudi iz plemena smatrali bi ga mudrim jer je imao amajliju kojom se dugo borio protiv smrti. Još dvije generacije ranije bilo je dobro biti starim Indijancem. Ovako je Charley gotovo ostao lišen tih časti, samo zato što je živio u krivo vrijeme.

Odjednom je postao potreban. Sjedio je ispred ljetnog šatora, drimajući na suncu koje mu je grijalo stare kosti, kada su pred njega stala četiri mlada Indijanca. Ošišani moderno kao bijelci, nosili su izluzane traperice, izbljedjele košulje i kaubojške čizme. Svi su bili kauboji, čak i šepavi Joe, njegov prounuk.

Charley je podigao glavu spreman da se naljuti. Očekivao je užurban pozdrav izgovoren bez imalo poštovanja, poput: »Ej, djedice, gledaj!«

Oni nisu ništa govorili, samo su zbunjeno stajali i strugali čizmama po prašini. Vuk Koji Hoda skinuo je šešir široka oboda, zatim to učiniše i drugi. Stavili su šešire na zemlju, Joe je pročistio grlo i progovorio na čejskom:

– Zdravo, djede.

Rekao je to načinom kojim su mladi ljudi pozdravljali mudre starce u davna vremena koja su zauvijek prošla.

Charley je samo žmirnuo. Opazio je da Joe nezgrapno nosi staru, ceremonijalnu lulu izradenu od crvenoga kamena.

Joe ga upita ozbiljno:

– Hoćeš li pušiti lulu s nama, djede?

Charley se ljutio misleći da ga žele ismijati. Znao je da mladići ne vjeruju ni u jednu od religija.

– Idite do đavola – odgovorio je osorno.

Ali oni nisu odlazili. Stajali su pred njim s poštovanjem, spuštajući glava, prihvaćajući ono što im je rekao.

Gledao je njihova mirna lica i počeo se sramiti. U trenutku kad je shvatio da su mladići iskreni znao je da bi za njih mogao učiniti sve što bi tražili. Dugo ga nitko nije ništa molio, a i malo je bilo toga što je još mogao učiniti.

Ako prihvati lulu, to znači da će učiniti sve što od njega zahtijevaju. Nije znao što će ga moliti, nije ni važno. Prisao bi da ga rasijeku na

komade, samo ako to žele. Srce mu se ispunjalo srećom jer su mladići pristupili na stari, ceremonijalni način. Odgovorio je svojim piskutavim glasom:

– Pušit ću lulu s vama.

Sve su počeli raditi pogrešno. Mladić je izvadio vrećicu duhana, različita od onog koji se uzgajao uz molitvu Indijanaca. Joe izvuče džepni upaljač koji je dobio od nekog bijelca, a drugi mladić ponudi šibice. Stari Charley nije priznao takve novotarije.

Natjerao ih je da zapale vatru u sredini šatora i tek tada sjede na počasno mjesto uz stenjanje zbog jakih bolova u leđima. Mladići bijahu strpljivi. Sjeli su na stari izlizani tepih koji je Charleyjeva unuka postavila na zemljani pod, na mjesta koja im je starac odredio.

Charley napuni lulu duhanom i zatim ga zapali žeravicom. Polaganom kretnjom ponudio je lulu duhovima na četiri strane svijeta.

Svakome je govorio sa strahopoštovanjem. Tek tada povuče četiri dima, a zatim polako i pažljivo, držeći lulu uspravno, proslijedi je Žutoj Ptici. Lula je išla od ruke do ruke, a Charley je pazio da mladići ne griješe. Strpljivo ih je ispravljao, a oni se zahvaljivahu.

Napokon im Charley dade znak da mogu reći što žele. Šepavi Joe progovori na čejskom:

– Djede, govorio si nam o starijim vremenima, a mi smo te slušali. Pričao si nam da su ratnici prije odlaska u borbu išli na vrh brijega, ostajali tamo i sanjali. Pomagao im je mudri starac.

– Da, govorio sam vam o tome i sve je istina. I ja sam razmišljao na vrhu brijega dok sam bio mlad.

– Mi želimo učiniti isto, djede, jer mi želimo ići u rat – reče Vuk Koji Hoda.

Nije im morao obećavati da će ići s njima, pušio je lulu i to je bilo dovoljno. Sjedio je neko vrijeme zatvorenih očiju i pognute glave. Pokušavao se sjetiti što su njemu

starcu govorili kad je išao gladovati na planinu. Tko će mu pomoći, ako se sam ne sjeti?

— Teško je izvršiti taj zadatak — rekao je mladićima. — Neki muškarci ne mogu. Teško je biti četiri dana bez hrane i vode. Neki muškarci vide dobar znak, neki ružan, a neki ne osjete ništa. Dobro je ako se muke izdrže, ali nije strašno ako se odustane.

— Čovjek leži na bijeloj kadulji — pričao je. — Nakon što mu je učitelj, njegov djed, rekao što mora raditi, muškarac ostaje sam. Poslije četiri dana starac se vraća i penje na brijeg — ako muškarac nije već prije odustao.

Na kraju se sjetio još nečega, pa doda:

— Mladi čovjek donosi starcu dar.

Donijeli su darove: četiri srebrna dolara, nove mokasine i dvije boce viskija. Nakon obreda uspio je nabaviti još pića. Kupio ga je Indijanac koji je mogao izaći iz rezervata jer nije izgledao kao crvenokožac. Kupovanje viskija Indijancima su zakonom zabranili. Indijanac je mogao glasati, biti mobiliziran, ali ne i kupovati alkohol.

Sve su držali u tajnosti. Charleyja su često pokušavali u nečemu omesti, pa je postao sumnjičav. Cijeloga dugog života, bijelci su se uplitali u njegove stvari. Ništa dobro neće ispasti ako bilo kome otkriju plan.

Svakog mladića je vodio zasebno, pa je morao nekoliko puta jahati. Zbog ukočenih zglobova i ranjavih nogu, najčešće su mu pomagali da se popne na konja. Da se nije kontrolirao i neprekidno podsjećao kako sada opet može biti ponosan, stenjao bi od boli.

Na dnu brijega ostavljali bi konje i svaki mladić bi pomagao starcu pri penjanju. Brdo je moralo biti visoko i osamljeno, uvijek južno ili zapadno od rijeke. To je

bilo pravilo, iako nitko nije znao zašto je baš tako. Mladić je morao napraviti ležaj od bijele kadulje, a Charley je pjevao molitve. Ponizno je dodavao molbu koja se nije izgovarala dok je on bio mlad.

— Ako pogriješim — molio je — to je zbog starosti. — Nemoj kriviti mladog čovjeka. On želi raditi dobro. Ako pogriješi, to je samo moja krivnja. Daj mu dobar znak!

Tada bi se spuštao s brda, sam penjao na konja i odlazio kući.

Nijedan nije odustao. Svaki je sam ležao na vrhu brijega, pjevao molitve koje je naučio od starca i gledao u nebo (nebo su umjesto orlova češće vidali avione). Tri puta dnevno palili bi svetu lulu.

Prvo je otišao Vuk Koji Hoda. Nakon četiri dana Charley mu je donio čuturu s vodom i komad kruha. Bio je vrlo ponosan kad je vidio kako unuk prvo ispire lice a onda polako ispija gutljaj vode. Kada mu se jezik navlažio dovoljno da može progovoriti, brzo je rekao:

— Sanjao sam da me udario konj.

— Ne znam što to znači — odgovorio je Charley. — Možda ćeš otkriti kad malo razmisliš.

Bojao se da je znak loš: Joea je, kad su mu bile tri godine, ritnuo konj i otada šepa.

Zatim je išao Žuta Ptica. Bio je nestrpljiv. Ustajao je i čim je ugledao Charleyja da se penje uzbrdo, strčao je dolje i počeo piti vodu. Ipak je izdržao sva četiri dana.

— Sanjao sam da sam umro i otišao u pakao — rekao je na engleskom, a zatim sve ponovio na čejskom. Izostavio je riječ pakao jer Čejeni za njega nisu znali u staroj religiji.

— To bi mogao biti dobar znak — odgovori Charley.

Treći je išao onaj Koji Stoji U Vodi. Izdržao je, ali ga je Charley našao bolesnog. Prvi gutljaj vode ga je osvježio. Nije rekao što je sanjao.

Četvrti, posljednji, bio je Tom Mala Ruka, veseo mladić. Samo se pred bijelcima nije htio smijati. Bio je ponosan jahač i pomalo kicoš. Nosio je zelene naočale za sunce i uske košulje. Četvrtog dana ležao je iscrpljen, gol do pojasa i starac mu je morao pomoći da se dignu i popije vodu.

— Vidio sam jarko svjetlo. Lebdjelo je u zraku i ja sam ga pokušao uhvatiti.

Charley nije znao kakav je to znak, ali je rekao Tomu da će uskoro otkriti značenje.

Dakle, učinili su sve najbolje što su znali. Mogli su postati ratnici.

Nakon obreda stari se Charley vratio u naselje, zatvorio u kolibu i pio viski. Pio je, spavao i onda opet pio. Učitelj je zavrijedio nagradu. Bio je iscrpljen jer šesnaest dana nije spavao. U kolibi i ispred nje pjevao je molitve. Dječaci mu nisu smetali i motali se oko njega. Bojali su ga se.

Dok je Charley pio, četiri mladića su se otišla prijaviti u vojsku. Kad se otrijeznio, dvojica su već stigla natrag. Bili su to Joe i Tom Mala Ruka, kicoš.

— Ne žele me. Ne izgledam im dovoljno dobro — reče Tom.

Vuk Koji Hoda ne reče ništa. Potražio je posao na farmi bijelog rančera: na polju je pilio grane s drveća. Hranu je dobivao odvojeno od bijelaca, ali je dobro mogao čuti o čemu razgovaraju. I oni su pričali o mobilizaciji i žalili se zbog nesposobnih. Mnogi kauboiji bili su nesposobni jer su ih unakazili konji. Počeo se osjećati bolje kad je shvatio da nije samo on odbijen.

Došla je zima i ratni su oblaci grmjeli i sijevali. Vojska je odlučila da Tom Mala Ruka ipak može ići u rat. Pozvali su i oženjene muškarce. Od neženja je ostao samo Vuk Koji Hoda, nekoliko muškaraca slabog vida, šest tuberkuloznih i jedan gluh kao top.

Charley je opet živio zaboravljen. Važni su bili samo oni koji su

znali čitati pisma što su stizala iz rata, i oni koji su na pisma znali odgovarati.

Mladići su povremeno dolazili na odsustvo. U ratno vrijeme mogli su dolaziti auto-stopom. Svi su ih vozili iako su Indijanci. Mladići su se motali po naselju, odlazili u prodavaonice bijelaca, a bijelci su im pružali ruku i pitali:

No, momče, kako ide? Bili su važni ti ratnici — žutokljunci.

Charley je sjedio ispred svoje kolibe i gledao. Vidio je kako se momci kočopere, a oko njih se motaju mlade djevojke umotane u šalove. Čim se spuštao mrak, odlazili su zajedno cestom. Prezirao je takve djevojke. Kad je on bio mlad, Čejeni su bili ponosni na vrline svojih žena. Njegova žena poklonila mu je djevičanstvo četvrte bračne noći, tek kad je njezin otac prihvatio Charleyjev dar.

Prezirao je djevojke, ali ne i mladiće. Žalio ih je, prisjećajući se ponosnog talasanja perjem ukrašenih strijela i visokih, jakih muškaraca koji su ih nosili.

Jedno od pisama stiglih u rezervat donijelo je loše vijesti. Bilo je u žutoj kovčugi i agent ga je sam donio i zatim pročitao majci Male Ruke.

Tom je ranjen, pisalo je, i nalazi se u bolnici.

Sljedećeg jutra Vuk Koji Hoda stigao je u ceremonijalni posjet. Donio je lulu i više nije bio zbunjnjen. Sada je znao kako se treba ponašati.

Charley se trgnuo. Sramio se jer je počeo drhtati.

— Dar za djeda mora biti veliki. Ceremonija će biti teška — rekao je Vuk i dodao: — Poklon je vani naslonjen uz stup.

A vani je stajao prekrasan ridi ždrijebac.

U davna vremena Čejeni, pleme Odrezane Ruke, velikodušno su poklanjali ulovljene konje, iako su ih često plaćali krvlju. Mogli su darežljivo darivati bolje meso glad-

nima, a štavljene kože siromašnima. Tih dana sjećao se Charley, ali je i znao da vlastitog konja nije imao već više od 30 godina.

Charley je pogledao konja, prekrasno ždrijebe bez mane. Prišao mu je i uhvatio ga za vrat, ali je ono odmah zabacilo glavu i pokušalo pobjeći. Nikada nije bilo zatvoreno u staji, znalo je samo za jurenje prerijom dok mu griva vijori na vjetru. Odmah bi zbacilo jahača, pomislilo je Charley. — Poklon je dovoljan — reče.

Dok je bio mlad mnogim je starcima poklonio prekrasne konje. Ali on je imao mnogo konja. Dar koji je sada dobio vrijedio je mnogo više. To je jedino što je Joe imao.

— Morat ćemo čekati. Ne možemo to napraviti danas. Čekat ćemo četiri dana — rekao je Joeu.

— Vрати se za četiri dana.

Cijeli dan je postio i molio. Molio je da mu se vrati bar dio snage i mirnoće. Unuka se ljutila kad nije htio jesti juhu koju je spremila. Rekao je da je bolestan i da ne može jesti.

— Poslat ću jedno dijete u agenciju da pozove bolničarku — odlučila je, ali ju je uspio odgovoriti.

Bojao se da će nešto zaboraviti, da će mu ruka zadrhtati, ali još više se brinuo da ih netko ne otkrije i spriječi. Godinama je stara religija zabranjena, godinama se nitko nije usudio podignuti Vračevu kolibu.

To se, međutim, u vrijeme drugog svjetskog rata promijenilo. Sada su opet mogli podizati kolibu. Svake godine radio je to čovjek koji je to sebi mogao priuštiti i koji je želio duhovima izraziti zahvalnost. Možda mu se dijete razboljelo, pa je ipak ozdravilo. Čovjek koji je gradio kolibu, mogao je naučiti druge kako se to radi. Tako je, iako se dosta promijenio, obred ostao sačuvan. Najteže je bilo nabaviti bizonovu lubanju koja se morala upotrijebiti u obredu.

U srpnju su došli i rančeri, bijelci, gledati kako u rezervatu prave Vračevu kolibu. Gledali su molitvene tkanine kako vijore iz gnijezda Ptice Koja Grmi. I Charley je sudjelovao u obredu. Bijeli ljudi su se uvjerali da Indijanci čuvaju svoje čudne, stare običaje.

Ali Vračeva koliba, Ples Sunca, postao je javnim obredom. Njihanje na stupu, a to je Vuk Koji Hoda htio, samo je iskušavanje.

Već dugo vremena nijedan mladić nije sudjelovao u tom obredu. U cijelom plemenu jedino je Charley mogao pokazati mladiću kako se to radi. Samo je on mogao uputiti učenika u obred jer je sam kroz njega prošao. Samo je on na usahlim grudima nosio ožiljke strašne kušnje.

Joe je kušnju namjeravao izdržati, pa Charley tako veliku stvar nije mogao držati za sebe. Muškarac koji je trpio na stupu zaslužio bi veliku čast. Ali kako ga se može nagraditi ako nitko ne sazna?

U zoru četvrtog dana Joe i Charley su odjahali na udaljeno mjesto, skriveno stijenama pješčenjaka.

Charley se prestrašio. Posumnjao je u bogove.

— Ne budi siguran u ovo što radiš. Možda duhovi neće čuti naše glasove. Možda su mrtvi i više ništa ne mogu čuti. Možda su umrli od gladovanja — rekao je.

— Ipak ću to učiniti. Tom Mala Ruka teško je ranjen, a on mi je prijatelj. Učinit ću ovu žrtvu, možda će mu pomoći da ozdravi. Sada ću i ja znati kako je to biti ranjen. Ja nisam bio u ratu.

Charley je iskopao rupu za stup. Objasnio je Joeu kako treba postaviti stup i na njega namjestiti uže. Cijelo vrijeme je razmišljao o prošlosti. Bol više nije mogao osjetiti. Sjetio se samo groznog glasa kojim je izgovarao molitve bacajući se na užetu. Nije se trzao ni kad ga je rezao nož niti kad je uže zatezalo kolce u krvavom mesu.

— Obećao sam da ću to učiniti. Moja žena, Žena Koja Se Smije — moja prva žena — bila je teško bolesna i ja sam se zarekao da ću prinijeti žrtvu. Dijete je umrlo jer su nas bijeli vojnici tjerali kroz snijeg. Mnogi su umrli. Žena Koja Se Smije je preživjela. Kad je stiglo proljeće, ispunio sam obećanje.

Rekao je Joeu da napravi ležaj od bijele kadulje. Kada je sve bilo spremno, Joe mu reče:

— Pričvrsti mi na leđa. Ne želim vidjeti.

— Klekni na ležaj — naredio mu je Charley.

Umirio je ruke koliko je mogao i onda je nadigao nabor kože na Joevu desnom ramenu. Nadignuti dio kože probio je oštrim nožem. Krv je potekla po tamnoj koži. Kroz otvor je provukao mali drveni kolac. Joe se nije micao ni davao od sebe glasa. Klečeći na ležaljci, stajao je nijem kao stijena.

Učinio je isto i na lijevom ramenu, a zatim je oko svakog drvca vezao sirovu kožu. Koža je bila vezana za uže na stupu. Drvca se više nisu mogla izvući.

Postavio je Joea na noge. Joe je prešao četvrt kruga nadesno, i natrag, objesivši se do kraja na užetu i pokušavajući da razdere kožu i iščupa kolčice. Zatim je krenuo nadesno. Krv mu je curila niz leđa.

Charley mu je položio lulu na dohvrat ruci i rekao:

— Prije nego što sunce zađe, završavi se tri puta i malo puši.

— Ako možeš, rastrgaj, ali ako ne budeš mogao, ništa se loše neće dogoditi. Ja ću te osloboditi kad sunce zađe i nitko ti neće moći oduzeti slavu.

— Ne radim to zbog časti. Radim to da bi Tomu Maloj Ruci bilo bolje.

Nastavio je hodati vukući šepavu nogu. Vukao je snažno, ali kolčice nije mogao iščupati jer se koža rastezala poput gume.

— Kad sunce zađe, ja ću se vratiti — rekao je Charley.

Vratio se u naselje i sve ispričao povjerljivim ljudima. Svi su bili uz Joea. Charley je znao da će Joea sada poštovati.

Sunce je zalazilo kada je stigao do stupa. Joe je još hodao i povlačio uže.

— Jesi li šta sanjao? — upita ga Charley.

— Vidio sam kako Tom jaše konja.

— Ono što čovjek vidi kada za-teže uže, sigurno će se ispuniti. Ja sam sebe vidio sa sijedom pletenicama i evo, još sam živ.

Izvukao je nož i naredio Joeu da klekne.

Odrezao je komadiće kože s lijevog i desnog ramena, oslobađajući tako kolčice. Kožu je položio na zemlju prinoseći je kao žrtvu.

Nježno je dotakao Joeovo rame i rekao: — Gotovo je.

Joe je ustao a da nije ni uzdahnuo od olakšanja što je sve prošlo.

Charley je tada učinio nešto novo. Zavio je rane čistom gazom i zavojima iz trgovine bijelog čovjeka. To nije bio dio obreda, ali Charley je bio siguran da je to dobro jer je uviđao da su i neki novi običaji dobri, dokle god postoje mladići dovoljno snažni da prihvate stare.

— Noćas spavaj u mojoj kolibi i nitko te neće smetati. A sada ću ti nešto dati.

Otišao je iza stijene i sa skrovi-tog mjesta donio dopola ispražnjenu bocu viskija.

— Žao mi je što nema više.

— Sada ti možeš podučavati u ovom obredu. Dva čovjeka to mogu činiti, ti i ja, ako itko želi naučiti. Kada krenem Cestom Zaborava, ovaj običaj neće biti zaboravljen.

Duhovi mogu biti mrtvi, mislio je, ali hrabra srca Čejena lupaju kao bubnjevi.

Charley nikada nije zajahao svoga konja. Kada je konj navršio tri godine, Joe ga je ukrotio. Konj ga je zbacio nekoliko puta i starac se smijao kad se Joe pridizao iz

prašine i psovao. Joe je jahao konja, ali nikada nije stavio sedlo a ne pita za dozvolu starog Charleyja.

Neki mladići nisu stigli iz rata. Joeva tri prijatelja vratila su se u uniformama i s medaljama za hrabrost. Prvi put kad je došao kući, Tom Mala Ruka trebao je štake, sljedeći put mu je bio dovoljan štap, a poslije nekog vremena dovoljna je bila kopča i specijalna cipela.

Tri su vojnika krenula prema agenciji. Željeli su se malo praviti važni. Htjeli su kupiti duhan u prodavaonici bijelog čovjeka, a tamo su im bijeli rančeri pružali ruke i govorili:

– Drago nam je da ste se vratili!

Rančerima nikada nije ni palo na pamet da se rukuju s Joeom jer su ga vidali cijelo vrijeme, a časni ožiljci nisu blistali kao medalja. Pokrivala ih je izbljedjela košulja.

Pošto su se sve djevojke nagledale ljepotana u uniformama, mladići su poskidali medalje i spremili ih kraj polomljenih strijela i lukova. Dijelove uniformi odijevali su za posao i polako se vraćali starim dužnostima. Uzgajali su stoku i prihvaćali se svakog posla koji su mogli dobiti.

Tom Mala Ruka nikada više nije obukao stare kaubojske čizme. Ni mokasine nije mogao nositi zbog ranjene noge. Ali i on je hodao i jahao, a vrlo brzo se i oženio. Žena mu je nosila ime Žena Koja Se Smije, a bila je Joeva sestra.

Evo, sada je sve ispričano. Umro je * stari Charley Lockjaw. Na samrti je konja poklonio Vuku Koji Hoda. Tri mlada čovjeka bila su kraj Joea kad je ubio konja. Smatrali su da je to dobro, jer i u stara vremena, kad je umro ratnik, žrtvovali su mu najboljeg konja.

Radili su to da bi ratnik mogao odjahati na njemu na mjesto kamo idu duše Čejena, a to mjesto nisu ni pakao, niti nebo, već nešto slično zemlji: mnogo borbe, bizona

i konja, visokih, prostranih šatora u kojima se prekrasno živi. Tamo zajedno žive duše svih Čejena i baš je kao na zemlji iz dana Charleyjeve mladosti.

Ubili su konja i izvukli oštire noževe. Oderali su mu kožu i meso odnijeli kući, jer danas više nema bizona, a u blatnim kolibama pokorenog plemena Čejena više nema dovoljno hrane za gozbe.

Basil Deakin

TALAC

(iz serije »BONANZA«)

Hoss Cartwright i njegov mladi brat Mali Joe usporiše konje kad su ujahali u Trail City, jer su ugledali veliku reklamu ovješenu iznad prašne glavne ulice.

»Noćas veliki ples. Dobro došli svi, dobro došli svi!«

Mali Joe se osmjehnu Hossu dok je čitao reklamu.

— To je nešto za mene — nasmi-
jao se. — Ali bojim se da mi se ne-
ćeš htjeti pridružiti, Hosse. Ti nisi
baš ono što bi se moglo nazvati
dobrim plesačem. Zdrobio bi dame
tim svojim nožurdama.

Hoss frknu. Mali Joe pogodio ga
je u osjetljivo mjesto.

— A što ti zamišljaš, da si otrov
za dame? — obrecnuo se. — Moraš
nabaciti još malo mišića na sebe,
mali moj brate, prije nego što neko
žensko stvorenje odluči da te po-
gleda — osmjehnuo se dobroćudno
Joeu, koji mu veselo namignu. —
Eno, ondje je šerifov ured — pro-

duži Hoss i mahnu rukom prema
zgradi preko puta. — Tata je rekao
da pozdravimo Dana Pollocka, še-
rifa Trail Cityja. On i tata poznaju
se već dugo. Najbolje da ga posje-
timo odmah, pa da poslije budemo
slobodni.

Privezali su konje za ogradu
ispred zatvora i ušli u prvu prostori-
ju. Šerif Dan Pollock sjedio je
nogu podignutih na stol i šešira
natučena preko očiju. Drijemao je.
Hoss kucnu prstom u potplat šeri-
fove čizme. Dan Pollock se trže.
Oči mu se raširiše i on ustade, pru-
žajući Hossu ruku dobrodošlice.

— Drago mi je što vas vidim! —
osmjehnuo se. — Kako je tata? Ni-
sam ga vidio već čitavu vječnost.

— Tata je ostao u Ponderosi, pet
dana jahanja — uzvрати Hoss dok
se šerif rukovao s Malim Joeom. —
To je moj mali braco — produži
Hoss ne obazirući se na Joea koji
ga je uvrijedeno gledao. — Bili smo
dolje na jugu nekim poslom. Sad se

vraćamo kući. Tata nam je rekao da svratimo k vama i upitamo kako ste kad stignemo u Trail City. Dakle kako ste?

— Izvrsno — reče šerif, pogladivši zadovoljno brkove. — A zašto? Zato što imam Hala Sandersa u zatvoru. Eno ga ondje, u ćeliji — dodao je, mahnuvši palcem prema zidu iza sebe.

— Hal Sanders! — uzviknu Hoss, očigledno zapanjen. — Mislite li na vođu Sandersove bande koja je napravila majmune od mnogih predstavnika zakona na Zapadu? Onog Sandersa koji je pljačkao banke i vršio razbojničke prepade na poštanske kočije odavde do Kanzasa i natrag? I koji je ubio više desetaka ljudi za tih prepada?

— Aha, on glavom — potvrdi Dan Pollock, pobjedonosno se osmjeujući. — On i njegova banda pokušali su opljačkati našu banku. Banda je uspjela pobjeći, ali ja sam stigao do Hala Sandersa upravo kad se popeo na konja poslije izlaska iz banke. Bacio sam na nj laso i povukao ga sa sedla.

— Sjajno! — uzviknu Mali Joe s divljenjem. — Bez njega će se banda zacijelo raspasti.

— Nije to baš tako sigurno — uzvratí šerif Pollock. — Njegov brat Trigger Sanders gotovo je jednako opasan. Pretpostavljam da će preuzeti vodstvo bande. Uzgred rečeno, sudac Wade stiže ovamo danas poštanskim kolima. Sutra će sazvati porotu da održi suđenje Hala Sandersu. Utvrdi li porota da je Sanders kriv, čekaju ga vješala.

S kraja ulice odjeknu nečiji povik:

— Kočija stiže!

Odmah zatim začu se lupa kotača prestao teški topot kopita.

Kočija je progrmjela prašnom ulicom i, na njihovo iznenađenje, naglo se zaustavila pred šerifovim uredom. Vozač iskoči iz kola i viknu usplahireno:

— Izvršen je prepad na kočiju! Gore, u brdima.

— Tko je to bio? — upita Dan Pollock oštro.

— Sandersova banda — odgovori vozač, a Mali Joe i Hoss zapanjeno se pogledaše. Vozač produži: — Nisu bili maskirani, šerife, a znao sam Triggera Sandersa otprije iz videnja. Uostalom, on mi je i sam rekao tko je, tako da bih bio sasvim siguran.

— Što su uzeli? — upita šerif nestrpljivo.

— Nisu uzeli ništa — bio je zapanjujući odgovor. — Nisu opljačkali ni kočiju ni putnike. Ali — vozač zašuti trenutak kao da želi da njegove riječi ostave što jači dojam. — Trigger je oteo jednog od naših putnika. Suca Wadea! Onda mi je Trigger Sanders dao poruku za vas, šerife.

— Kakvu poruku?

— Vi držite u zatvoru njegova brata Hala Sandersa. Morate ga osloboditi do sutra ujutro. Ne učinite li to, on će ubiti suca.

Šerif Pollock problijedi. Odjednom se našao u najstrašnjoj dilemi. Okrutna Sandersova banda uhvatila je suca Wadea, da bi ga zadržala kao taoca za njegova zatvorenika Hala Sandersa. Kidnepiranje se zbilo na njegovu području. On je odgovoran za taj slučaj. Ne uvaži li ultimatum bande i ne oslobodi zatvorenika, oni neće oklijevati da svoju prijetnju provedu u djelo.

— Ne mogu pustiti Hala Sandersa na slobodu — procijedi šerif gnjevno. — Narušio bih time zakon za koji sam odgovoran. Ne učinim li to, bit ću odgovoran za sučevu smrt.

— Želite reći — upita Mali Joe zbunjeno — da će oni postupiti onako kako su rekli? Ubit će suca?

Pollock kimne, okrene se i uđe u ured, lica turobna od zabrinutosti. Hoss se zaputi za njim.

— Slušajte, Dane! Namjerava li ta banda kojota zaista ubiti suca Wadea ako ne pustite Hala Sandersa, onda vam ne preostaje

drugo nego da ga oslobodite. Samo ćete tako umilostiviti bandite da puste suca u zamjenu za Sandersa.

— Ne! — odjeknu šerifov glas kao pucanj pištolja. — Moja je zadaća da oslobodim suca ne puštajući iz zatvora tog ubojicu, pa makar morao poslije toga dati ostavku na službu. Ne, Hosse, neću osloboditi Hala Sandersa.

Hoss je uvidio da bi bilo besmisleno i dalje uvjeravati šerifa. Pollock je smatrao da mu njegova dužnost nipošto ne dopušta da pusti zatvorenika, bez obzira na posljedice koje bi morao podnijeti ako banditi ostvare svoju prijetnju. Prišao je zidu i uzeo s police pojas s pištoljem.

— Okupit ću ljude da krenemo u potjeru za bandom — reče šerif. — Banda je gore, u brdima. Poći ću u tom smjeru.

— Onda i mi idemo s vama — reče Hoss i pogleda Malog Joea, koji šutke kimnu.

Poslije petnaestak minuta potjera je već bila sastavljena i brzim kasom se zaputila prema brežuljku.

U smiraj dana svima je bilo jasno da je dalje gonjenje uzaludno. Umorni od dugog jahanja, obeshrabreni šerif i njegova potjera, zajedno s Hossom i Malim Joeom, vratili se u Trail City. Kad su ujahali u glavnu ulicu, čuli su zvuke violina i žamor plesača iz jedne velike dvorane.

— Ples je već počeo — promrmlja Hoss. — Čini mi se da je ondje prilično veselo. Ali bojim se da nisam osobito raspoložen da im se pridružim, Mali Joe. Isuviše sam zabrinut zbog Dana.

Mali Joe priveza svog konja za ogradu ispred dvorane. Kroz otvorena vrata mogao je vidjeti goste kako plešu u taktu malog orkestra od tri čovjeka i u skladu s povcima majstora ceremonijala koji je davao upute plesačima. Bio je to prizor bezbrižnosti i veselosti. Joe pogleda u stranu i ugleda Dana,

koji je polako jahao prema zatvoru.

— Hosse — obrati se odjednom bratu — sjećaš li se što je ono šerif rekao o kršenju zakona ako pusti na slobodu Hala Sandersa?

— Aha — kimnu Hoss, ispitiivački gledajući Joea.

— Ako Hal Sanders ne bude pušten na slobodu do sutra ujutro, njegova banda će ubiti suca Wadea — produži Joe, a Hoss ponovo kimnu. — Znači, da bi se sačuvala sučeva glava, Hal Sanders mora biti pušten iz zatvora.

— Na što to ciljaš? — upita Hoss sumnjičavim glasom.

— Ti i ja silom ćemo osloboditi Hala Sandersa iz zatvora — uzvratiti Mali Joe s mnogo odlučnosti.

— Razumije se, zbog toga ćemo biti prekršitelji zakona. Ali kako mi se čini, to je jedini način da spasimo suca... a možda i dalje zadržimo Hala Sandersa u rukama pravde.

— Jesi li poludio? — prošišti Hoss zapanjeno.

— Ne brini se za moj razum — zagunda Mali Joe. — Siguran sam da bismo nas dvojica mogli to izvesti. Slušaj me pažljivo... — on počeo šaptom iznositi starijem bratu svoj plan.

— Da Dan Pollock nije jedan od tatinih najstarijih prijatelja, ne bih pristao na ovo — reče Hoss kad je čuo plan. — Čak ni po cijenu spašavanja sučeva života. Rekao bih jednostavno da se to tiče isključivo šerifa i zakona. Ali kako su on i tata zajedno služili u rendžerskim jedinicama dok su bili mladići, ne vidim drugog izlaza nego da to učinimo.

— Izvrsno — reče Mali Joe a njegovi zubi bljesnuše u tami koja se sve brže spuštala. — Čim se sasvim smrači, stupit ćemo u akciju!

Oprezno su se približili gradskoj konjušnici. Konj zatvorenog bandita vjerojatno se nalazio ondje. Vlasnika staje nije bilo, jer je otišao na ples. Hoss je brzo osedlao

Sandersova konja i izveo ga u mračnu ulicu. Trudeći se da budu što tiši, on i Joe povedoše svoje konje i zatvorenikova dorata kroz sporednu uličicu. Tako su stigli do stražnjeg dijela zatvora, iz kojega je kroz rešetkasti prozor dopirala osamljena zraka svjetlosti.

Hoss poveže rubac preko donje polovice lica i odjaše ravno prema prozoru.

Hal Sanders iznenađeno digne pogled kad je začuo tihi zvižduk koji je dopro kroz rešetke na otvorenom prozoru. Ustao je s ležaja i prešao preko ćelije da proviri u mrak. Ugledao je maskiranog čovjeka koji je gledao u njega.

— Izvući ćemo te oдавде, Hale — začuo se prigušen glas. — Tvoj konj je spreman ondje otraga. Iskoči čim razvalimo rešetke.

Narednog trenutka zatvorenik je vidio maskiranog jahača kako obavlja debelo uže oko rešetaka, a zatim kako nestaje s vidika.

Hoss i Mali Joe privezaše dva kraja užeta za jabuke svojih sedala. Kad je Hoss dao znak, obojica obodoše konje. Uže se zategnu. Onda se začu škripa u mirnom noćnom zraku, a već narednog trenutka željezne šipke izvališe se iz okvira prozora, otkinuvši i donji dio zida na kojemu se pokaza crna rupa.

Hal Sanders se navrat-nanos provuče kroz rupu. Odnekud iza zgrade začu se paničan uzvik. Bio je to šerif Pollock, koji je čuo tutnjavu i skočio na noge.

Bandit se baci u sedlo i s maskiranim pratiocima pojuri prema izlazu iz Trail Cityja. Iza sebe su čuli usplahirene povike mnogih glasova dok su žurno nestajali u noći.

— Lijep posao, momci — reče Sanders kad su već odmakli u preriју. — Zacijelo vas je Trigger poslao po mene, je li? I mislio sam da će me izvući.

— Dakako — promrmlja Hoss kroz rubac, trudeći se da mu povezne padne s lica.

Hal Sanders je pretpostavljao da su on i Mali Joe članovi njegove bande i u olakšanju što je oslobođen nije ih ni upitao tko su. Tama im je pomagala da ih ne prepozna dok su jahali za njim kroz preriју.

Brežuljci su se sklapali oko njih. Činilo se da vođa bande dobro poznaje sve staze i puteljke. Žurio je sad u ovom, sad u onom pravcu, ne obazirući se na pratiоce i nastojeći da stigne do skrovišta bande prije nego što bi ih potjera mogla uhvatiti.

Ujahali su u klanac, kroz koji su zatim izbili u malu dolinu okruženu jelama. U dnu doline ocrtavali su se tamni obrisi velike brvnare. Odjednom neki glas poviče iz tame, sa stijene ispod koje su upravo prolazili:

— Stoј! Ruke uvis!

— To sam ja, Hal — vikne vođa bande, poslije čega je nastala glasna vika iznenađenih glasova.

— Hej, momci, to je Hal! Šerif je postupio baš onako kako si rekao, Triggeru. Pustio ga je na slobodu.

Iz brvnare je izišlo nekoliko ljudi, koji su uz glasne povike trčali prema pridošlicama. Hoss i Mali Joe osjećali su veliku napetost kad se Hal Sanders zaputio prema banditima koji su im brzo prilazili.

— Kako to mislite: pustio me na slobodu? Ova dva momka silom su me oslobodila, baš onako kako sam zamišljao da ćeš ih ti uputiti, Triggeru.

Iz skupine se izdvoji krupan čovjek. On se zagleda u Hossa i Malog Joea, koji su još imali navučene rupce preko lica. Hal Sanders se okrene prema njima a njegov brat je gledao čas njih, čas njega.

— Čini se da si stekao prijatelje s kojima nismo računali — procijedi Trigger. — Javio sam šerifu da sam uhvatio suca Wadea. Poručio sam mu da ću ubiti suca ako te ne pusti do izlaska sunca. Ali ove ljude nisam poslao da te silom oslobode... Uostalom, tko su oni?

– Mislim da to sad i nije toliko važno – zagunda Hoss, skidajući s lica rubac i očajnički se nadajući da u tami nitko od članova bande neće u njemu i Malom Joeu prepoznati članove poznate Cartwrightove obitelji. – Ja i ovaj moj ortak – on mahnu glavom prema Joeu – čuli smo da se Hal Sanders nalazi u zatvoru i odlučili smo da ga izvučemo odande. Tako smo i postupili. Nadam se da vas zadovoljava ovo objašnjenje.

Dok je govorio, Hoss je tobože nehajno pogledavao prema mračnoj brvnari. Bio je siguran da se sudac Wade nalazi ondje. On i Mali Joe morat će nekako spasiti suca i u isti tren vratiti Hala Sandersa među zatvorske zidove.

– Mene odgovor zadovoljava – uzviknu Hal Sanders i bučno se nasmija. – Osim toga, Triggeru, imamo u rukama tog suca. Održat ćemo partiju vješanja kad grane sunce. Lijepu partiju vezanja mašne oko vrata, sa sucem Wadeom u glavnoj ulozi.

Bura smijeha okupljenih bandita odobrila je tu prijetnju. Hoss i Mali Joe se ukrutiše, a zatim Mali Joe počeo govoriti:

– To ne bi imalo mnogo smisla – povikao je, nadjačavajući podrugljivi smijeh oko sebe. – Sudac vrijedi čitavu gomilu novaca. Uvjeren sam da će ljudi iz Trail Cityja platiti poveliku svotu kako bi spasil sučev vrat od omče. Ja i moj ortak nismo poznati zakonu. Možemo proturiti obavijest o ucjeni u Trail Cityju i reći im kamo da donesu otkupninu za suca.

Hal Sanders se oštro zagleda u malog Joea, pa u Hossa, a onda mahnu rukom prema Joeu.

– Nije ti loša zamisao – zagunda. – Ali nećete otići obojica. On može odnijeti pismo. Ti ostani ovdje, za svaki slučaj, kako tvoj ortak ne bi pao u iskušenje da kupi novac i nestane bez traga.

Poslije nekoliko trenutaka Hal Sanders je nevještim rukopisom

napisao poruku građanima Trail Cityja, vlažeći jezikom olovku pri ispisivanju svake riječi, a zatim je cedulju pružio Hossu. Naprežući oči u tami koja se već počela razrjeđivati. Hoss je čitao poruku, ne uspijevajući prikriti zapanjenost. U njoj se tražila otkupnina od pet tisuća dolara.

– A sad na put! – nasmije se Hal Sanders. – Ne vratiš li se do izlaska sunca, znači da nisu pristali na otkupninu za suca. U tom slučaju održat ćemo malu partiju vješanja, a tvoj ortak će nam u tome pomoći.

Mali Joe se trže kad je čuo podmuklu prijetnju, ali istodobno je osjetio kako ga prožimaju žmarci trijumfa. Do tog trenutka njegov plan je potpuno uspio. Bandit kojega su Hoss i on »oslobodili« postupio je baš onako kako se Joe nadao: odveo ih je do mjesta na kojem je banda držala suca u zarobljeništvu. Hoss neće gubiti vrijeme i dovest će šerifa s potjerom da ponovo uhvate Hala Sandersa i spase suca Wadea, a možda da pohvataju i ostale članove Sandersove bande.

Hoss je nestao u tami. Hal Sanders je gledao za njim sve dok nije nestao u malom kanjonu. Onda se okrenuo svojim ljudima.

– Izvedite suca! – naredio je – Moramo odjahati iz doline.

– Ali što će biti s novcem za otkupninu? – upita njegov brat zbuđen.

– Ne namjeravam sjediti ovdje i čekati ga – nasmije se Hal Sanders. – Onaj čovjek bi se mogao dogovoriti sa šerifom, jer nagrada za naše hvatanje veća je od otkupnine koju tražimo za suca. Zbog toga mislim da će biti najbolje da se privremeno smjestimo na Stijeni lešinara. Ako ortak ovog momka dode ovamo s potjerom, napast ćemo ih iz zasjede – završi Sanders zlokobnim glasom.

Mali Joe ga je slušao pun očajanja. Hal Sanders je prozreo ono što

će Hoss učiniti! Hoss će se vratiti sa šerifom Danom Pollockom i potjerom, kako bi uhvatili Sandersovu bandu i oslobodili suca Wadea, a to će ih možda sve stajati života. Osim ako on, Mali Joe, ne izmisli nešto da spriječi tu tragediju.

— Izvedite Wadea! — obrecnu se Hal Sanders. — Povest ćemo ga na Stijenu lešinara. Ako onaj momak donese novac za otkupninu i ne pokuša nam podvaliti, neće biti nikakve pucnjave. Za svaki slučaj, čekat ćemo ondje i promatrati put koji vodi iz doline.

— Što namjeravaš učiniti sa sucem ako momak donese novac za otkupninu? — upita Halov brat, a Hal se zlobno osmijehne.

— Suci mi se nikad nisu sviđali i stoga ću se možda pobrinuti da na svijetu bude jedan sudac manje.

Mali Joe je shvatio da je sudac Wade osuđen na smrt, ma što se dogodilo. Naumili su ga ubiti, ali ne prije nego što se Hoss vrati, bilo s novcem za otkupninu, bilo s potjerom iz Trail Cityja.

— Baci taj pojas s pištoljem, mali! — naredi Hal Sanders i Mali Joe vidje kako bandit upire u nj svoj revolver. — Za svaki slučaj, da ne bi pao u iskušenje da upotrijebiš tu pucaljku.

Shvaćajući da nema drugog izbora, Mali Joe otkopča pojas s pištoljem puštajući ga da padne na tlo. Bandit pride i odgurne nogom oružje u grmlje.

— A sad na konje! — naredi Sanders i da znak svojim ljudima da izvedu suca iz brvnare.

Jahali su kroz tamu penjući se sve više prema Stijeni lešinara. S te visine imali su dobar pregled široke prerije i uzanog puta koji je vodio iz grada. Mali Joe zaškripi zubima. Kako je Hal Sanders rekao, nije bilo moguće da se ma koji čovjek približi brežuljcima a da ga ne opaze budne oči ljudi na Stijeni lešinara.

Ako on, Mali Joe, ne poduzme nešto, sudac će umrijeti u zoru. A

Hal Sanders je podmuklo navijestio da će baš on biti izvršilac smrtne kazne. Joe je sad bio siguran da će i on i Hoss morati umrijeti... a vjerojatno i svi ljudi iz potjere koji će stići s Hossom.

On mora nadmudriti bandite! Ali što može nenaoružan učiniti protiv cijele te gomile iskusnih revolveraša? Prelazio je pogledom s jednog na drugog bandita dok su ležali opruženi na ravnom vrhu stijene. Neki od njih osmatrali su put i preriju, a ostali su pazili na njega i suca. Na prvu njegovu sumnjivu kretnju neće oklijevati da se bace na njega.

Sudac je sjedio na tlu, vezanih ruku i oslonjen leđima o izbočinu stijene. Bio je umoran i napet a oči su mu bile pune hladnog prezira dok je promatrao bandite. Napokon se njegov pogled zadržao na Malom Joeu. On uzvрати pogled a očajnička zamisao sijevnu mu kroz glavu.

Kad grane sunce, nabacit ću vam oko vrata lijepu omču i to će mi se vraški svidjeti — reče Mali Joe podrugljivim, izazovnim glasom.

Primakao se malo sucu i zamahnuo nogom kao da mu namjerava zadati žestok udarac. Sudac instinktivno trže nogu unatrag, premda ga Joeova čizma nije ni dodirnula. Mali Joe se podrugljivo nasmije i pride Halu Sandersu, čije se lice razvuklo u zloban osmijeh odobravanja.

Dok se Mali Joe maloprije približavao sucu, Sanders je na trenutak prestao osmatrati put ispod stijene. Sad je bio leđima okrenut prema preriji. Joe pride bliže banditu, kao da mu namjerava nešto saopćiti, a onda odjednom uzvikne:

— Hej, gledajte tamo, dolazi potjera!

Hal Sanders se hitro okrene a i svi ostali banditi skočiše na noge i počеше gledati u pravcu koji je pokazivao Mali Joe. Sad je Hal Sanders bio leđima okrenut Joeu. Ne

oklijevajući ni trenu, Joe skoči kao pantera. Lijevom rukom je snažno udario Sandersa po sljepoočici a desnom je munjevito posegnuo prema banditovu pojasu i zgrabio držak revolvera. Onda je odskočio unatrag i ispalio pucanj iznad glava bandita. Oni se okrenuše kao po komandi. Preneraženo su gledali u svog vođu, koji je ošamućen ležao na zemlji. Malo povijen i zategnut kao struna, Mali Joe polako je pomicao revolver amo-tamo, stežući kažiprstom obarač kolta.

— Prvi od vas koji nešto pokuša bit će mrtav! — procijedio je. Banditi su stajali nepokretno. — Sad otkopčajte svoje pojaseve i bacite ih niz stijenu. Brzo!

Očiju punih mržnje banditi počеше otkopčavati pojaseve i bacati ih niz stijenu. Mali Joe naredi jednom od njih:

— Ti, ondje, odveži sucu ruke!

Trenutak kasnije, kad se sudac s mukom uspravio i počeo trljati ranjene zglobove, Joe mu se veselo osmjehnu:

— Ne zamjerite mi, suče, zbog onih grubih riječi koje sam vam rekao. A sad malo povirite dolje, možda ćete ugledati naše jahače. Vrijeme je da stignu.

Sudac Wade zagleda se u tamu koja se već počela razrjeđivati i odjednom uzviknu s olakšanjem:

— Da, vidim ih! I mogu vam reći, mladiću, da vraški žure!

Gledajući i dalje budnim okom bandite, Mali Joe polako se primače rubu stijene. Brzo je pogledao prema preriji. Sudac je imao pravo! On ispalio dva hica i ugleda udaljene ljude iz potjere kako pažljivo promatraju vrh stijene na kojemu se njegova sjena ocrtavala prema nebu.

— Pozdravite ih u znak dobrodošlice, suče! — rekao je, a narednog trenutka sučev prodorni povik zapara mirnu noć.

Odozdo, iz doline, odazvaše se uzbuđeni glasovi. Hal Sanders po-

diže pogled, napeto motreći Malog Joea. Zahvaćen očajanjem, znao je da je nastupio najsudbonosniji trenutak u njegovu životu: ako ga potjera uhvati, sudac Wade neće oklijevati da ga pošalje na vješala. S uzvikom bijesa i divlje mržnje bacio se prema Malom Joeu, a ostali banditi povedoše se za primjerom svog vođe i jurnuše prema osamljenom protivniku.

Mali Joe je shvatio kakva mu opasnost prijeti. Ipak nije mogao pucati na nenaoružanog čovjeka, pa makar o tome ovisio i njegov život. Njegova prijetnja da će pucati bila je samo varka. Ali sad se stanje promijenilo.

Sanders je zamalo već stigao do njega, a i ostali banditi žurno su grabili prema njemu. Mali Joe pričekao još trenutak, a onda iznenada skoči ravno na Sandersa. Njegova kretnja zbunila je bandita i ovaj protiv svoje volje zastade djelić sekunde. Taj djelić sekunde bio je dovoljan Malom Joeu da zamahne nogom i udari Sandersa u trbuh, odbacivši ga natrag prema ostalim banditima. Nastala je velika gužva kad su razbojnici popadali jedni preko drugih, divlje mašući rukama i nogama.

S uskog puta koji je vodio na stijenu odjeknu topot kopita i narednog trenutka na malu zaravan izbiše Hoss, šerif i potjera. La trenutak su zastali, začudeno gledajući u uskomešano klupko ljudi na tlu, a onda se Dan Pollock osmjehnu Malom Joeu i sucu.

— Čini se da ste svršili posao prije nego što smo mi stigli — pograbio je Joeovu ruku i žestoko je podrmao. — Je li vam bilo poznato da je neki čovo po imenu Sanders uspio pobjeći iz mog zatvora? Do bijesa, nikako ne mogu dokučiti tko bi mu mogao pomoći da to učini! A možete li vi, mladiću? — dodao je, obješenjački namignuvši Malom Joeu.

U PRIPREMI:

Gordon F. Uvalde
STARO NEPRIJATELJSTVO

LASO!

**JEDNO IZDANJE
DVA ROMANA**

**I kod vašeg
prodavača novina**